

KONSEKVENsutREDNING
2023-02-09 Ärendenr:
NV-04496-18

Motiv och konsekvensutredning

till Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:xx) om vapen, vapentillbehör
och ammunition för jakt.

Innehåll

1. Beskrivning av problemet och vad Naturvårdsverket vill uppnå	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 De nya föreskrifterna	4
1.3 Beredningsprocessen	5
1.4 Särskilt om arbetet med att fasa ut bly	6
2. Beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon ändring inte kommer till stånd	8
2.1 Gällande reglering av jaktmedel	8
2.2 Nollalternativ	9
2.3 Effekter av nollalternativet	9
3. Innehållet i föreskrifterna och bakomliggande motiv	9
Utgångspunkter för Naturvårdsverkets föreskrifter om jaktvapen.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3.1 Tillämpningsområde och definitioner	10
3.2 Kulgevär	14
3.3 Hagelgevär.....	22
3.4 Kombinationsgevär	27
3.5 Enhandsvapen	29
3.6 Luftgevär.....	33
3.7 Eftersök.....	35
3.8 Kemisk immobilisering	38
3.9 Övriga bestämmelser	41
4. Upphävande av bestämmelser med tillhörande allmänt råd i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt.....	42
5. Bemyndigande.....	43
6. De som berörs av regleringen	43
7. Kostnader och andra konsekvenser med anledning av ändringen.....	43
7.1 Allmänt om förslagets konsekvenser	44
7.2 Särskilt om förslagets konsekvenser för företag	45
7.2.1 Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet	45
7.2.2 Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag	45
7.2.3 Påverkan på företagen i andra avseenden	45
7.2.4 Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning.....	45
8. Ikraftträdande och informationsinsatser.....	46

1. Beskrivning av problemet och vad Naturvårdsverket vill uppnå

1.1 Bakgrund

I Sverige får endast jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver användas vid jakt. Detta framgår av 30 och 52 §§ jaktlagen (1987:259) och 10 a § jaktförordningen (1987:905). Idag regleras jaktmedel i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt. Föreskrifterna om jakt och statens vilt spände ursprungligen över ett brett fält av frågor och riktade sig till flera olika målgrupper. För att i enlighet med Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029 skapa moderna föreskrifter pågår ett arbete med att förnya, förenkla och renodla föreskrifter inom väl avgränsade ämnesområden. Viltföreskriftsprojektet har under flera år arbetat med att förnya föreskrifter med målet att slutligen upphäva föreskrifterna om jakt och statens vilt. Med utgångspunkt i föreskrifterna om jakt och statens vilt har nya föreskrifter beslutats¹ om vilt som tillfaller staten, om ersättningar för trafikeftersök och uppdrag att avliva vilt samt om vallhundar. Motsvarande bestämmelser i NFS 2002:18 har upphävts.

Den här konsekvensutredningen avser de föreskrifter som brutits ut från föreskrifterna om jakt och statens vilt för att reglera vilka vapen, vapentillbehör och ammunition som får användas vid jakt, för avlivning vid eftersök, vid kemisk immobilisering av vilt samt vid visst sportskytte. Andra typer av jaktmedel, så som exempelvis fångstredskap, omfattas alltså inte av de här föreskrifterna. Föreskrifterna gör anspråk på att vara kompletta vad gäller skjutvapen, vapentillbehör och ammunition för ordinarie jakt. Det finns även bestämmelser om tillåtna vapen och vapentillbehör i jaktförordningen (1987:905). Föreskrifterna upplyser dock om dessa bestämmelser och står därmed för sig själva. Beträffande eftersök finns i 28 § jaktlagen krav på jägaren att snarast vidta de åtgärder som behövs för att vilt som skadats vid jakt ska spåras upp och avlivas. De här föreskrifterna reglerar vilka vapen, vapentillbehör och ammunition som får användas vid eftersök utan att begränsa vilka medel som får användas enligt 26a och 28 §§ jaktlagen. Bestämmelserna om eftersök i föreskrifterna kan därmed inte läsas fristående på samma sätt som bestämmelserna om ordinarie jakt.

Bestämmelserna om vilka vapen, vapentillbehör och ammunition som får användas för avlivning vid eftersök är huvudsakligen nya. När det gäller frågan om eftersök används, till skillnad från övriga delar av föreskrifterna, det vidare begreppet ”jaktmedel” för avlivning. Jaktmedel omfattar mer än skjutvapen, vapentillbehör och ammunition.

I arbetet med dessa föreskrifter har Naturvårdsverket konstaterat följande.

- Av 10 a § jaktförordningen följer att endast sådana vapen och andra jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver får användas vid jakt. Naturvårdsverkets föreskrifter om jaktvapen ska därför ange vilka krav som måste uppfyllas för att vapen ska vara tillåtna

¹ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten, Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2021:8) om ersättningar för trafikeftersök och uppdrag att avliva vilt och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:8) om vallhundar.

vid jakt. De vapen som inte uttryckligen är tillåtna enligt Naturvårdsverkets föreskrifter är således förbjudna att använda vid jakt.

- Naturvårdsverkets bemyndigande är inte utformat så att det ger möjlighet att införa generella förbud mot vissa vapen. Föreskrifterna kan bara reglera vilka krav som ska ställas för att vapen ska vara tillåtna för jakt.
- Vid avlivning av djur som har fångats med fångstredskap gäller inte bestämmelserna om jaktmedel, se 12 a § jaktförordningen, och därmed inte heller dessa föreskrifter.
- Eftersök är jakt som sker i syfte att avliva skadat vilt och därmed förkorta viltets lidande. Bestämmelser om vilka avvägningar som motiverar avsteg från att använda de vapen, vapentillbehör och ammunition som tillåts vid ordinarie jakt införs i föreskrifterna. Bestämmelserna gäller utöver vad som framgår av 26 a och 28 §§ jaktlagen.

1.2 De nya föreskrifterna

Utgångspunkten vid utövandet av all jakt är 27 § jaktlagen (1987:259): *”jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara”*.

Följande sakfrågor har ägnats särskild uppmärksamhet i förslaget till nya föreskrifter om jaktmedel.

- Möjligheten att sänka viktkraven för blyfri ammunition klass 1 så att blyfri ammunition blir möjlig att använda i fler vapen vid jakt på viltarter som är tillåtna att jagas med kulpatron klass 1.
- Användandet av ammunition innehållande blyhagel av tävlingslicensierade skyttar som inte representerar Sverige vid vissa tävlingar.
- Borttagande av kravet på dispens från Naturvårdsverket för att få använda lampa, mörkersikte och termiskt sikte vid skyddsjakt på hjort om jakt är tillåten under hela dygnet.
- Ökad tydlighet om vilka vapen, vapentillbehör och ammunition som får användas vid eftersök.
- Vilken kulpatron som får användas vid jakt på säl. Sälar flyttas från den grupp arter som endast får jagas med kulpatron klass 1 till den grupp arter som får jagas med kulpatron klass 2.
- Undantag för att få använda vapen och ammunition som annars inte är tillåten vid viss skyddsjakt på varg, järv och lo.

Utöver ovan nämnda sakfrågor har ett omfattande arbete lagts ner för att hitta en bättre och tydligare struktur på föreskrifterna. Följande mål som berör dessa föreskrifter har satts upp inför översynen.

Mål: Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och viltförvaltning ska vara tydliga, ändamålsenliga och bättre anpassade till dagens viltförvaltning. De ska minska jägare, markägare och övriga intressenters tveksamheter kring hur bestämmelserna ska tolkas och ska göra det lättare för länsstyrelserna och andra aktörer i viltförvaltningen att agera inom sina roller. För att uppnå målet har följande gjorts.

- I de föreslagna föreskrifterna har alla bestämmelser om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt samlats i en uppsättning föreskrifter vilket är en anpassning till målgruppen jägare.
- Ett omfattande arbete har lagts ner för att öka läsbarheten genom en bättre struktur på föreskrifterna med tydlig kapitelindelning, rubriksättning mm. Därigenom ökar enhetlighet och tydlighet avseende kraven för användande.
- Bestämmelserna kring vilka jaktmedel som tillåts för avlivning vid eftersök har förtydligats.

Mål: Där det är möjligt, ersätta enskilda dispensförfaranden, vilket ska leda till minskad administration.

- Jägare, får utan dispens från Naturvårdsverket, använda vapentillbehören lampa, mörkersikte och termiskt sikte vid jakt på hjort om jakten tillåts under hela dygnet.
- Undantag att få använda hagelgevär vid viss typ av skyddsjakt på varg och järv, att få använda hagelpatron laddad med hagel av större diameter vid viss skyddsjakt på lo, samt undantag att få använda kulpatron klass 3 och 4 och enhandsvapen vid viss typ av skyddsjakt på järv utan att dispens måste sökas hos Naturvårdsverket.

Mål: Naturvårdsverket verkar för ökad användning av blyfri ammunition där sådana alternativ finns.

- Viktkraven sänks för blyfri ammunition klass 1 så att blyfri ammunition blir möjlig att använda för fler vapen vid jakt på viltarter som är tillåtna att jagas med kulpatron klass 1.

1.3 Beredningsprocessen

Naturvårdsverket genomförde den 7 juni 2018 en hearing om jaktmedel. De inbjudna intresseorganisationerna erbjöds dels delta vid hearingen, dels skriftligen skicka in synpunkter, både inför och efter hearingen.

Ett förslag till föreskrifter om jaktmedel sändes på bred remiss den 28 juni 2018. Efter remisstidens utgång gjordes en omarbetning av förslaget. Kapitlet om pilbågsjakt som fanns med i förslaget som remitterades har utgått då frågan behöver utredas ytterligare innan Naturvårdsverket kan ta ställning till om denna jaktform kan tillåtas eller inte.

Med anledning av de relativt omfattande strukturella förändringar som gjorts av förslaget jämfört den remitterade versionen, hölls ytterligare en hearing den 18 juni 2019. Inbjudna till hearingen var berörda myndigheter och intresseorganisationer. Förslaget mottogs väl och vissa synpunkter framfördes. Förslaget till föreskrifter har därefter i vissa delar justerats i enlighet med inkomna synpunkter. Omarbetade delar av föreskrifterna om vapen,

vapentillbehör och ammunition för jakt sändes ut på bred remiss 15 mars 2021. De delar som har kopplingar till Vapendirektivet eller dess ändringsdirektiv har lyfts ur förslaget efter remissen. Naturvårdsverkets bedömning är att generella bestämmelser som syftar till att förhindra kriminalitet bör gälla för alla vapen och därmed samlas i överordnad lagstiftning. Det är de jaktliga aspekterna av vapen som ingår i Naturvårdsverkets kompetens. Följaktligen har vissa detaljregleringar som inte kan motiveras av jaktliga skäl tagits bort så som exempelvis krav på vapen av visst utseende eller förbud för en viss typ av fällbara kolvar. Efter remissen har kapitlet om eftersök ändrats i så hög grad att en ny remiss genomfördes 5 juli – 1 oktober 2022. Ett särskilt rundabordssamtal om eftersökskapitlet genomfördes dessutom med Polismyndigheten, Sveriges Jordägareförbund, Jägarnas riksförbund och Svenska Jägareförbundet. De synpunkter som inhämtades från remissen och tillhörande rundabordssamtal gav slutligt beredningsunderlag till föreskrifterna.

Mål: Arbetet med översyn av föreskrifter ska leda till en välfungerande viltförvaltning och ett ökat förtroende för Naturvårdsverket som jakt- och viltmyndighet. Målet om ökat förtroende ska därför nås genom en öppen och transparent process.

- Under arbetets gång har intressenterna konsulterats genom remisser, hearings samt i en särskild dialogprocess och rundabordssamtal med intressenter som var tveksamma till en reglering av vapen vid eftersök.

1.4 Särskilt om arbetet med att fasa ut bly

Inom EU bedrivs ett omfattande arbete för att få bort bly från ammunition och andra produkter. Som ett första steg mot användning av bly i ammunition har en beslutats om ett förbud mot användning av blyhagel vid jakt i och inom hundra meter ifrån en våtmark. Förbudet träder i kraft den 16 februari 2023. Sverige har sedan tidigare förbud mot användning av blyhagel i våtmark. EU-förordningen skiljer sig dock från hur förbudet mot blyhagelanvändning vid våtmark har utformats i Sverige, bland annat i definitionen av våtmark. Skillnaderna innebär ett ökat behov av vägledning gentemot jägarna. Föreskrifterna innehåller inte vägledning på området utan endast en upplysning om EU-förordningen. EU-förordningen är direkt gällande i medlemsstaterna.

Utöver den nya lagstiftningen om förbud mot användning av blyhagel vid våtmark pågår ett större arbete med att fasa ut bly inom EU. ECHA, Europeiska kemikaliemyndigheten, lämnade i början av 2021 ett förslag som förbjuder försäljning och användning av bly i kulammunition, hagelammunition och i fiskedrag med vissa begränsade möjligheter till undantag bl.a. vid träningsskytte. Förslaget medger en övergångsperiod på arton månader upp till fem år om det antas. Förslaget måste godkännas av Europaparlamentet och Ministerrådet innan det kan antas. Beslut i frågan väntas under 2023.

Naturvårdsverkets föreskriftsändringar förbättrar möjligheterna att använda blyfri ammunition vid jakt efter vilt som jagas med ammunition i klass 1. Utifrån aktuell kunskap om pågående lagstiftningsprocess inom EU gör Naturvårdsverket bedömningen att de ändringar som föreslås i föreskrifterna i

syfte att möjliggöra en övergång till utfasning av bly i ammunition väl möter framtida behov.

1.4.1 Naturvårdsverkets förslag

De senaste decenniernas teknik- och materialutveckling samt strävan att i enlighet med det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö på sikt ersätta bly i ammunition, har lett till att marknaden har utvecklat och introducerat alternativ till bly i kulpatroner. Idag finns det blyfria eller närmast blyfria alternativ, främst monometallkulor av koppar. Koppar är hårdare och lättare än bly, och kopparkulor av en viss kaliber behöver därför vara längre än blykulor för att uppnå samma vikt. Givet att ett kulgevärs räffling är gjord för blykulor, skulle så pass långa kopparkulor dock riskera att få en instabil kulbana.

En effekt av detta är att kopparkulor i vissa typer av ammunition får så pass låg kulvikt i förhållande till anslagsenergi att de inte når upp till dagens krav för kulpatron av en viss klass. Det gör i sin tur att man vid användning av kopparkulor tillsammans med vissa kalibrar, såsom den i Sverige spridda kalibern 6,5x55 mm, tvingas använda ammunition motsvarande kulpatron klass 2, vilket gör att kalibern inte får användas som klass 1-vapen. Ett generellt förbud mot bly i ammunition skulle alltså med gällande föreskrifter innebära att i princip samtliga vapen i kaliber 6,5x55 mm inte når upp till kraven för klass 1. Naturvårdsverket har studerat frågan närmare och funnit² att alternativ ammunition kan ge likvärdig förmåga att avlämna energi i målet som blyammunition. Det uppnås genom att använda tillräckligt korta, och i jämförelse med blykulor, lättare kopparkulor och ladda dem till en relativt hög hastighet. På så sätt säkras både en stabil kulbana och fullgod anslagsenergi (E100). Vidare ger monometallkulors hårdhet och konstruktion potential att ladda dem till en relativt hög hastighet med bibehållen god funktion och, i jämförelse med blykulor, en hög restvikt. Dessa särskiljande egenskaper hos monometallkulor gör att kulvikten kan hållas lägre än för motsvarande blykulor, samtidigt som anslagsenergin kan hållas likvärdig dessa kulor emellan. Både vetenskapliga studier av monometallkulors funktionalitet och omfattande erfarenheter av jakt med sådana kulor ger stöd för god skottverkan. Naturvårdsverket föreslår därför att blyfri ammunition ska väga minst 7,7 gram för att ingå i klass 1.

1.4.2 Hur påverkas den som jagar?

Ändringen innebär bl.a. att ca 96 000 jägare, som endast äger ett klass 1 vapen av kaliber 6,5x55 m.m., kan fortsätta jaga klass 1-vilt med befintligt vapen vid ett eventuellt framtida blyförbud. Det ger även en möjlighet för dessa jägare att frivilligt övergå till jakt med blyfri klass 1-ammunition redan nu, vilket gynnar djur, natur och konsumenterna av viltkött. Studier visar att ändringen inte ökar risken för lidande hos viltet.

² Gremse, C. & Rieger, S. 2014. 6, 5 x 55 SE (C. I. P.) referenser

1.5 Särskilt om arbetet med att föreskriva om vapen vid eftersök

Föreskrifterna omfattar närmare bestämmelser om godkända skjutvapen, vapentillbehör och ammunition för jakt. När det gäller eftersök, då jägaren ska söka upp ett specifikt vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon eller spårbundet fordon, alternativt som har skadats vid jakt, kan situationen kräva användning av andra jaktmedel än vad som är tillåtet vid ordinarie jakt.

För att få använda andra jaktmedel än vad som är tillåtet vid ordinarie jakt krävs dock att sådant behov finns i syfte att snabbare förkorta djurets lidande eller för att inte utsätta människor eller egendom för fara. Annars ska de vapen, vapentillbehör och ammunition som används vid ordinarie jakt väljas. Bestämmelserna är utformade så att det tydligt framgår att avsteg måste kunna motiveras antingen för att inte riskera onödigt lidande för viltet eller för att skydda människor och egendom. Utöver att säkerställa att god hänsyn kan tas till människor och egendom syftar kapitlet även till att ge en ökad rättssäkerhet för den enskilde eftersöksjägaren, eftersom det blir tydligare vad som är tillåtet och på vilka grunder. Det är av de här anledningarna som bestämmelser införs om vilka jaktmedel som får användas för avlivning vid eftersök.

Regleringen av tillåtna jaktmedel för avlivning vid eftersök kan uppfattas som förhållandevis generös. Det är den i syfte att förhindra lidande och underlätta att det påskjutna djuret effektivt kan spåras upp och avlivas. Bestämmelserna saknar detaljer. Det gör de eftersom förutsättningarna för eftersök kan se väldigt olika ut och för att det är svårt att i förväg förutse alla situationer som skulle kunna uppstå. Ett mer komplext regelverk skulle även ha till nackdel att det skulle kunna fördröja eller till och med förhindra lämpligt agerande i den aktuella situationen om jägaren är osäker på vad som är tillåtet. Nu har jägaren ett fortsatt stort ansvar för att tillse att avlivningen sker på bästa möjliga sätt och jägaren måste kunna motivera sitt agerande om avsteg görs från vad som är tillåtet vid ordinarie jakt.

Förberedelse för avlivning kan inte på samma sätt förväntas när det gäller sådan avlivning för att minska viltets lidande som behandlas i 40 c § jaktförordningen (1987:905). Bestämmelsen innebär att vem som helst som påträffar ett vilt djur så skadat eller i sådan belägenhet att det bör avlivas, har rätt att avliva det. Den som påträffar viltet kan därmed inte förväntas vara jägare eller antas ha någon form av vapen tillgängligt. Frågan om tillvägagångssätt att avliva djuret på blir därmed svår att på förhand påverka. Avlivning enligt 40 c § jaktförordningen (1987:905) omfattas således inte av de här föreskrifterna.

2. Beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekterna blir om någon ändring inte kommer till stånd

2.1 Gällande reglering av jaktmedel

Bestämmelser om bland annat jaktmedel finns idag i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt. Föreskrifterna är omfattande och innehåller även regler som rör kunskapskrav vid eftersök.

2.2 Nollalternativ

Nollalternativet är att bibehålla nuvarande reglering i NFS 2002:18. Detta är i praktiken den enda alternativa lösningen till att besluta om nya föreskrifter. Naturvårdsverket anser inte att det finns alternativa regleringsmetoder.

2.3 Effekter av nollalternativet

Med nollalternativet kvarstår bl.a. de läsbarhetsproblem som finns med nu gällande föreskrifter.

3. Innehållet i föreskrifterna och bakomliggande motiv

I 10 a § jaktförordningen uppdras åt Naturvårdsverket att föreskriva om vilka krav som ska ställas för att vapen och andra jaktmedel får användas vid jakt. Naturvårdsverket är alltså den myndighet som avgör vilka krav som ska ställas för att vapen och andra jaktmedel ska få användas vid jakt i Sverige.

När tillstånd till innehav av vapen ska prövas förtydligar Naturvårdsverkets föreskrifter endast vilka krav som ska ställas för att vapen ska få användas för jaktliga ändamål. Föreskrifterna utgör inte det enda regelverket som styr vilka vapen som är möjliga att få tillstånd att inneha. Föreskrifterna svarar således på frågan om vilka krav som ställs på ett vapen som får användas vid jakt och inte frågan om vilka vapen som får innehas.

En avgörande utgångspunkt för Naturvårdsverkets bedömning av vilka krav som ska ställas för att vapen ska få användas vid jakt är 27 § jaktlagen – att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Av samma bestämmelse framgår även att människor och egendom inte ska utsättas för fara. Förslaget på nya föreskrifter om jaktmedel innebär tydliga regleringar av vilka vapen, vapentillbehör och ammunition som är tillåtna vid jakt. De omfattande begränsningar som regelverket innebär är helt eller delvis motiverat av att inte orsaka viltet onödigt lidande. Bestämmelserna utesluter användningen av en mängd jaktvapen som skulle kunna orsaka onödigt lidande. Den bärande tanken rörande indelningen av vilket vilt som får jagas med vilka kulor eller hagelpatroner bygger på att vilt inte får jagas med för klen ammunition då detta skulle kunna riskera att viltet utsätts för onödigt lidande. Vid eftersök och vid jakt i samlad bebyggelse kan mindre kraftfull ammunition ändå vara tillåtet för att inte riskera skada på liv och egendom. Vid skott på korta håll är en klenare ammunition tillräcklig för en snabb avlivning samtidigt som krav på expanderande kula innebär att risken för rikoschetter minskar. På så vis undviks faror som annars skulle kunna uppstå i bebyggda områden där det rör sig många människor. Bestämmelserna kring vilken ammunition som får användas i sammanhållen bebyggelse har förtydligats. Det har även bestämmelserna om jaktmedel för avlivning vid eftersök. I övrigt är avvägningarna kring tillåten ammunition till allt övervägande del inte nya jämfört med vad som gäller idag och har därför inte redovisats särskilt i konsekvensutredningen. Naturvårdsverket bedömer att de avvägningar som ligger till grund för nu gällande regler alltså är giltiga.

Jägarexamensutbildningen innefattar övningar i avståndsbedömning, lämpliga skjutvinklar samt svårigheter och risker med skytte på längre avstånd.

Utbildningen bidrar därmed till att förbereda jägaren väl för praktisk jakt. De här föreskrifterna reglerar vilka vapen, vapentillbehör och ammunition som är tillåtna vid jakt för att djur inte ska utsättas för onödigt lidande och för att minska riskerna för skador på liv och egendom. Trots att bestämmelserna är väl avvägda kommer det alltid att falla ett tungt ansvar på jägaren. Jaktvapnet måste alltid hanteras med gott omdöme.

Arbetet som bedrivs inom EU för att fasa ut bly ur ammunition har beskrivits utförligt ovan. I föreskrifterna föreslås ändringar som ökar jägarnas möjlighet att använda blyfri ammunition. Förslagen ligger väl i linje med de externa processer som pågår.

3.1 1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

1 kap. 1 §

Kapitlets inledande paragraf upplyser om bestämmelser i jaktförordningen som ger Naturvårdsverket bemyndigande att föreskriva om krav på vapen och andra jaktmedel vid jakt.

1 kap. 2 §

I kapitlets andra paragraf anges att syftet med föreskrifterna är att reglera de skjutvapen, vapentillbehör och ammunition som får användas vid jakt, vilka jaktmedel som får användas för avlivning vid eftersök, kemisk immobilisering av vilt samt bly i ammunition vid sportskytte. Andra jaktmedel än de som uppräknas träffas inte av den här förordningen.

1 kap. 3 §

Bestämmelsen upplyser om att föreskrifterna inte gäller vid avlivning av djur som fångats med hjälp av fångstredskap. Då gäller istället Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap.

1 kap. 4 §

I 4 § görs hänvisning till andra rättskällor för definition av vissa begrepp som används i föreskrifterna. Ett fåtal begrepp definieras något annorlunda i dessa föreskrifter än i de uppräknade rättsakterna. Exempelvis är definitionerna av enskottsmekanism och halvautomatiskt vapen något annorlunda i bilaga till vapenförordningen (1996:70) jämfört definitionen i 1 kap 5 § dessa föreskrifter.

Definitioner

1 kap. 5 §

Paragrafen utgörs av en definitionslista. Ett stort arbete har lagts ner på att separera definitioner från materiella bestämmelser i de nu aktuella föreskrifterna. Reglerna blir därmed tydligare och följer bättre intentionerna i bemyndigandena i 10 a och 15 §§ jaktförordningen. Nedan kommenteras de vanligaste begreppen samt begrepp, förkortningar och termer som har tillförts eller ändrats på något avgörande sätt jämfört nu gällande regler i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt.

Särskilt om klassindelningen av kulpatroner

I 1 kap. 5 § definieras kulpatroner av olika klasser. En ändring har gjorts i definitionerna av klass 1 ammunition i syfte att anpassa kraven till egenskaperna hos monometallkulor. För att undvika att det uppstår tveksamheter i och med att det finns flera olika måttangivelser har Naturvårdsverket valt att uteslutande ange alla vikter i gram. I övrigt har inga ändringar gjorts av klassindelningen jämfört med gällande föreskrifter.

Begreppsdefinitioner

I tillverkningsprocessen av blyfri ammunition kan det förekomma spår av bly. Gränsvärdet ska ge en tydlighet gentemot tillverkare om vad som gäller för att ammunition ska anses vara blyfri. Som blyfri kulammunition räknas ammunition med högst tre viktprocent bly medan hagelpatroner med högst en viktprocent blyinnehåll räknas som blyfri hagelammunition. Blyinnehållet för hagelpatroner regleras genom en EU förordning och är lägre än vad Naturvårdsverket anser lämpligt för kulammunition. Naturvårdsverket vill se en utveckling där många olika blyfria alternativ med olika egenskaper kommer ut på marknaden. En allt för strikt reglering riskerar, enligt Naturvårdsverkets bedömning, i stället att motverka den önskade utvecklingen. Vid ett totalt blyförbud behöver bestämmelsen om gränsvärdet för blyfri kula eventuellt ses över på nytt utifrån aktuell lagstiftning.

Med eftersök menas i de här föreskrifterna endast sådant eftersök som bedrivs efter att vilt antingen varit inblandat i en sammanstötning med motor- eller spårbundet fordon eller efter påskjutning vid jakt.

Enhandsvapen har inte definierats tidigare. Det är önskvärt att i dessa föreskrifter ha definitioner av samtliga vapentyper som får användas vid jakt. Definitionen liknar den för kulgevär vilket är logiskt med tanke på att även dessa enhandsvapen är kulvapen. Inga begränsningar har införts jämfört med motsvarande bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

Enskottsmekanism har inte definierats tidigare. Det finns en rad olika laddnings- och avfyringsmekanismer för vapen och då dessa kan vara styrande för i vilka jaktliga sammanhang ett vapen får användas finns ett behov av att definiera begreppen. Begreppet enskottsmekanism är definierad språkligt på likartat sätt som definitionen för halvautomatisk mekanism som i sin tur härrör från definitionen av halvautomatiskt skjutvapen i bilaga till vapenförordningen.

Mörkersikte samt termiskt sikte införs i definitionslistan.

Dessa elektroniska riktmedel tillåts vid eftersök på klövvilt och när jakt undantagsvis är tillåten på hjort nattetid. I de här situationerna bedöms det finnas behov av att ha bra hjälpmedel för att kunna uppnå syftet med den nattliga jakten. Som vid all form av jakt och skottlossning mot vilt är jägarens omdöme centralt både för säkerhet och att skott träffar som avsett. Särskild försiktighet behövs om kunskapen och erfarenheten är låg beträffande en jaktform och ett jaktmedel. Så är fallet vid nattlig jakt och ett relativt obekant riktmedel. Men gäller naturligtvis likväl beträffande helt andra jaktformer och helt andra

riktmedel. I allmänhet krävs, av den som ägnar sig åt jakt, både förberedelser och omdöme. Inte minst kräver jakt i mörker speciell hantering av hur kulfång ska konstateras fullgott.

Användningen av mörkersikten liknar användningen av de riktmedel som den svenska jägarkåren normalt använder och använt sedan mitten av 1900-talet. Däremot innebär användningen av termiskt sikte nya dimensioner för jägaren. Dels att jakten kan genomföras i totalt mörker. Dels att användning av termiskt sikte innebär en ny sorts bild för jägaren att tolka. I ett termiskt sikte tydliggörs värmeavgivning från vilt och andra kroppar. Däremot kan jägaren behöva beakta andra effekter av bilden som återges i termiska sikten. Exempelvis hur eventuella hinder i kulbanan ska undvikas. I föreskrifterna begränsas därav användningen av termiska sikten till öppen mark, åtlar eller andra kända skjutplatser. Detta möjliggör jakt med termiskt sikte på jaktmarker med varierande förutsättningar och där jakten behövs av den anledning som länsstyrelsen beslutat om. Också i 14 a § jaktförordningen (1987:905) hanteras termiskt sikte mer strikt än övriga nattriktmedel på så sätt att termiskt sikte bara får användas i öppen terräng eller vid åtel.

Lasersikte har tillförts definitionslistan och avser riktmedel bestående av en laserpekare som belyser målet med en ljuspunkt.

Definitionen av hagelgevär skiljer sig i viss mån mot vad som anges i 3 § första och andra stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt om definition av hagelgevär. Skillnaden består i att det inte längre finns några restriktioner för kolvens utförande, vilket innebär att hagelgevär får förses med fällbara kolvar och kolvar av teleskopisk typ. Begränsningen har tagits bort för att kolvars fällbarhet inte bedöms påverka vapnets skjutegenskaper eller jakten. Däremot blir de lättare att transportera, vilket i vissa situationer kan vara fördelaktigt. En kolv, fast så väl som vikbar, är inte heller en licenspliktig vapendel utan kan fritt inhandlas och bytas. Av dessa anledningar ser inte Naturvårdsverket längre skäl att reglera kolvar på jaktvapen.

Definitionen av hagelpatron motsvarar vad som gäller idag för hagelpatron enligt 3 § tredje stycket i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

Halvautomatiskt vapen definieras i bilaga till vapenförordningen. Det finns en rad olika laddnings- och avfyrningsmekanismer för vapen och då dessa kan vara styrande för i vilka jaktliga sammanhang ett vapen får användas finns ett behov av att definiera begreppen. Begreppet är definierad på samma sätt i dessa föreskrifter som i vapenförordningen men med marginella språkliga justeringar.

Injektionspil definieras för bättre förståelse av kapitlet om kemisk immobilisering.

Instickspipa har inte definierats tidigare. För bättre förståelse av vad som avses har begreppet definierats.

Begreppet kemisk immobilisering definieras för bättre förståelse av de bestämmelser i 8 kap. som reglerar detta.

Kombinationsgevär har tidigare definierats i 21 b § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt under benämningen kombinationsvapen. Ändringen från kombinationsvapen till kombinationsgevär görs för att tydligare skilja vapen av gevärstyp från enhandsvapen. Det är önskvärt att i dessa föreskrifter ha definitioner av samtliga vapentyper som får användas vid jakt. Definitionen liknar den för hagelgevär och kulgevär vilket är logiskt med tanke på att kombinationsgevär är en kombination av dessa båda vapen. Inga begränsningar har införts jämfört med tidigare regelverk.

Definitionen av kulgevär motsvarar i stort sett vad som anges i 9 § första stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt om definition av kulgevär. En skillnad jämfört med tidigare är att halvautomatiska kulgevär och kulgevär av pumprepetande typ får förses med vik- eller fällbar kolv och kolv av teleskopisk typ. Begränsningen har tagits bort för att kolvars fällbarhet inte bedöms påverka vapnets skjutegenskaper eller jakten. Däremot blir de lättare att transportera, vilket i vissa situationer kan vara fördelaktigt. En kolv, fast så väl som vikbar, är inte heller en licenspliktig vapendel utan kan fritt inhandlas och bytas. Av dessa anledningar ser inte Naturvårdsverket längre skäl att reglera kolvar på jaktvapen.

Definitionen av kulpatron motsvarar vad som gäller idag enligt 9 § andra stycket i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

Definitionerna av kulpatron klass 1 har ändrats jämfört med gällande bestämmelser. Ändringen innebär att en lägre kulvikt tillåts för blyfri kula. Övriga klasser kvarstår oförändrade. För att undvika att det uppstår tveksamheter i och med att det finns flera olika måttangivelser har Naturvårdsverket valt att uteslutande ange alla vikter i gram. En äldre måttenhet – kgm – och angivelsen i grains har därmed tagits bort. I definitionen för kulpatron klass 1 och 2 anges att kulan ska vara konstruerad för att expandera. Expansion avser en sådan kontrollerad deformation som sker vid användande av t ex viss hålspetsammunition eller halvmantlad ammunition, till skillnad från ammunition som används för enhandsvapen eller luftgevär, vars kula tekniskt sett kan deformeras på andra sätt än genom expansion.

Luftgevär definieras på samma sätt som i 20 § första stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt om definition av luftgevär.

Manuellt repeterande laddnings- och avfyrningsmekanism definieras inte i vapenförordningen. Däremot definieras repeterande skjutvapen. Av samma skäl som för definitionen av t ex halvautomatiskt vapen finns det anledning att definiera även detta begrepp då ett vapens laddnings- och avfyrningsmekanism kan vara styrande för i vilka jaktliga sammanhang det får användas vid jakt. Begreppet är definierat på språkligt likartat sätt som övriga definitioner av laddnings- och avfyrningsmekanismer och är så långt möjligt lik vapenförordningens definition av repeterande skjutvapen.

Pumprepeterande laddnings- och avfyrningsmekanism definieras inte i vapenförordningen. Däremot definieras repeterande skjutvapen. Av samma skäl som för definitionen av t ex halvautomatiskt vapen finns det anledning att definiera även detta begrepp då ett vapens laddnings- och avfyrningsmekanism kan vara styrande för i vilka jaktliga sammanhang det får användas. Begreppet är definierad på språkligt likartat sätt som övriga definitioner av laddnings- och avfyrningsmekanismer och är så långt möjligt lik vapenförordningens definition av repeterande skjutvapen.

Sammanhållen bebyggelse är ett begrepp inom plan- och bygglagen (2010:900) (PBL). Definitionen behövs för att definiera var klenare ammunition får användas vid jakt av eller på uppdrag av Polismyndigheten, på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoområdet eller vid eftersök. Enligt PBL är en bebyggelse sammanhållen om samtliga nedanstående tre kriterier är uppfyllda: Bebyggelsen ska bestå av minst tre byggnader, byggnaderna ska vara placerade på minst två tomter och tomterna ska gränsa till varandra eller skiljas åt endast av en väg, gata eller parkmark. Definitionen saknar direkt hänvisning till PBL för att inte påverkas om definitionen i PBL skulle komma att ändras i framtiden.

Slugpatron har inte definierats tidigare. Definitionen har införts för att tydliggöra vilka ammunitionstyper som får användas vid jakt.

Piplängd. Definitionen har tydliggjorts jämfört med tidigare lydelse. Varken fasta eller löstagbara anordningar ska räknas in i pipans längd undantaget choketub som inte sticker ut framför pipans gods. I gällande föreskrifter finns krav på piplängd för olika vapenslag.

Begreppet ”Vapentillbehör” är nytt och definieras som anordningar som monteras eller fästs på vapnet och som syftar till att förbättra vapnets funktionalitet vid skytte eller jakt. Som vapentillbehör räknas exempelvis ljuddämpare, rekylbroms, choke, öppna riktmedel, kikarsikte, lampa, mörkersikte, termiskt sikte, lasersikte, rödpunktsikte, justerbar kolvkam, benstöd och stödrem. Dessa tillbehör är vanligt förekommande utrustning för jaktvapen och kräver någon form av montage på vapnet. Tillbehör som inte har någon jaktlig betydelse, t ex vapenrem, eller inte kräver montage så som skjutkäpp och liknande är inte att betrakta som vapentillbehör. Sådana tillbehör utgör varken vapen eller andra jaktmedel och behöver därför inte uppfylla kraven i föreskrifterna. De omfattas inte av föreskrifternas tillämpningsområde och är med andra ord tillåtna att använda vid jakt.

3.2 Kulgevär

Tillåtna vapen och vapentillbehör

2 kap. 1 §

I första paragrafen slås fast att kulgevär får användas vid jakt med de krav och begränsningar som följer i 2 – 8 §§ samma kapitel. Regeln har tydlig koppling till bemyndigandet i 10 a § jaktförordningen.

2 kap. 2§

Bestämmelsen anger att kulgevärl ska vara försett med riktmedel som visar vapnets träffpunkt. Alla sorters riktmedel som tillgodoser syftet är godkända. Detta, att möjliggöra rätt skottplacering, är en viktig del i att inte riskera viltet onödigt lidande.

2 kap. 3 §

Bestämmelsen anger vilka typer av laddnings- och avfyrningsmekanismer som kulgevärl ska ha för att få användas vid jakt. Bestämmelsernas utformning är inte avsedd att medföra någon saklig förändring jämfört tidigare regler.

2 kap. 4 §

Bestämmelsen innebär vissa begränsningar för hur många patroner som ett halvautomatiskt kulgevärl med magasin kan laddas med. Första stycket anger att vid jakt på vissa arter gäller en begränsning om högst två patroner samt en patron i patronläget. Skälet för denna reglering är att artikel 15 och 16 i art- och habitatdirektivet³ samt direktivets bilaga 4a och bilaga 6a ger att de uppräknade viltarterna endast får jagas under särskilda förutsättningar, däribland att halvautomatiska vapen som används vid sådan jakt inte får ha en magasinskapacitet som överstiger två patroner.

Begränsningen är inte ny och motsvarar 11 § andra stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Naturvårdsverket har gjort bedömningen att art- och habitatdirektivets ovan refererade bestämmelser fortsatt medför denna inskränkning, varför inskränknigen kvarstår i de nya föreskrifterna. Viltarterna som räknas upp i bestämmelsen har dock utökats med viltarter som finns upptagna i art- och habitatdirektivets bilaga 4a, och som har blivit eller kan bli föremål för förvaltningsåtgärder i Sverige.

Det bör poängteras att 15 a § jaktförordningen sedan den 1 juli 2018 medger att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen under vissa förutsättningar kan besluta att man vid skyddsjakt eller licensjakt på björn kan få undantag från magasinbegränsningen för halvautomatiska vapen. Detta gäller trots de begränsningar som anges i bestämmelsen. En upplysning om detta har lagts till i andra stycket.

I 2 kap. 4 § tredje stycket anges att halvautomatiska kulgevärl med magasin som kan laddas med högst fem patroner samt en patron i patronläget, får användas vid jakt på övriga arter.

Sverige har under lång tid haft en begränsning av magasinskapaciteten till högst fem patroner för halvautomatiska kulgevärl som används vid jakt på annat vilt än de som räknas upp i 2 kap. 4 § första stycket. Naturvårdsverket bedömer att den svenska begränsningen till fem patroner är motiverad av jaktliga skäl samt är inarbetad och accepterad, och finner därmed inte anledning att utöka den i Sverige tillåtna magasinskapaciteten vid jakt med halvautomatiska kulgevärl.

³ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

I 11 § första stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt stadgas att halvautomatiska kulgevär ska vara av civil typ, vara ursprungligen konstruerade för jakt och till utseende mm efterlikna konventionella, manuellt omladdade kulgevär för jakt. Dessa krav har tagits bort i de nya föreskrifterna. Naturvårdsverket har i 10 a § jaktförordningen bemyndigats att föreskriva om vilka krav som ska ställas för att vapen och andra jaktmedel ska få användas vid jakt. Det avgörande för regleringen är att jaktmedel som används vid jakt inte utsätter viltet för onödigt lidande. Naturvårdsverket har mot denna bakgrund gjort bedömningen att man bör slopa kraven på ursprung och utseende för halvautomatiska kulgevär som får användas vid jakt. Avsikten med denna förändring är alltså att för samtliga skjutvapen, även kulgevär av halvautomatisk typ, föreskriva om vad som fordras för att vapnet i fråga ska få användas vid jakt. Eventuella begränsningar av ett vapens utseende och ursprung är inte en jaktlig fråga.

2 kap. 5 §

Bestämmelserna anger minsta piplängd för att ett kulgevär ska vara tillåtet att använda vid jakt. Pipans längd har betydelse för kraftöverföringen mellan krut och kula när en patron avfyras. En minsta piplängd är av den anledningen relevant att stadga, även om betydelsen av pipans längd varierar i förhållande till olika kulpatroners egenskaper. Bestämmelsen om pipans längd är inte någon ny bestämmelse då motsvarande krav finns i 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

2 kap. 6 §

Av bestämmelsen framgår att vid jakt med kulgevär får andra vapentillbehör (som definieras i 1 kap. 5 §) än lasersikte, mörkersikte, termiskt sikte och lampa användas, om inget annat framgår av jaktförordningen.

2 kap. 7 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av lampa vid jakt på vildkanin, rödräv, mårddhund, grävling, mink, mård, tvättbjörn eller vildsvin.

2 kap. 8 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 a § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av mörkersikte, termiskt sikte och lampa vid jakt på vildsvin.

Tillåten ammunition och jakt

I Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt har det funnits en bilaga i form av en lista med exempel på tillåtna kulpatroner. Naturvårdsverket gör bedömningen att denna lista inte behövs, då kraven för kulvikt och anslagsenergi, som de anges i 1 kap. 5 § för de fyra kulpatronklasserna, räcker som krav för tillåten ammunition. Det är den som jagar som ansvarar för att de vapen och den ammunition som används vid jakten möter kraven i dessa föreskrifter.

2 kap. 9 §

Likt 2 kap 1 § är detta en inledande bestämmelse till avsnittet om tillåten ammunition och jakt med referens till efterföljande paragrafer som anger krav och begränsningar på tillåten ammunition samt vilka arter som är tillåtna att jaga med respektive kulpatron indelat i klasserna 1 – 4.

2 kap. 10–13 §§

I dessa bestämmelser regleras vilken ammunition som ska användas vid jakt på olika viltarter. Kulpatronernas klassindelning framgår av definitionerna för respektive kulpatrons klass i 1 kap. 5 §. Reglerna har inte ändrats jämfört vad som gällt tidigare, med undantag för sälar som förs till klass 2 (se motivering nedan) och vissa marginella justeringar av vilka viltarter som får jagas med kulpatron klass 4 samt att uppräkningslistan har förenklats genom att där det varit möjligt använda artgrupper i stället för artnamn. Vid uppräkningslistan av arter i 11 – 13 §§ har vissa mindre språkliga justeringar gjorts för att tydliggöra innebörden i bestämmelserna.

Hjortar och sälar anges i plural i 11 – 12 §§ för att det ska vara tydligt att reglerna omfattar alla arter eller ev. underarter av dessa. Det finns två arter hjort som betraktas tillhöra den svenska faunan (kronhjort och dovhjort). Det är också angeläget att kunna bedriva jakt på andra arter av hjort som kommer ut i naturen, som inte tillhör den svenska faunan, så som sikahjort och vitsvanshjort. För säl gäller bestämmelsen samtliga tre naturligt förekommande arter (gråsäl, knubbsäl och vikare) i svenska vatten.

I 13 § har arterna ordnats i delvis annan ordning än i motsvarande paragraf i gällande föreskrifter. Först anges de däggdjursarter där namnet syftar på en specifik art (t ex hermelin). Därefter följer en uppräkningslista av däggdjursgrupper med fler än en art, exempelvis möss, sorkar och mårdar. Frett, den tama varianten av iller, har strukits. Däggdjuren följs av enskilda fågelarter varefter artgrupper, med mer än en fågelart, avslutar uppräkningslistan. Ändringen innebär att nya arter som storleksmässigt överensstämmer med de arter som tidigare varit tillåtna att jaga med den aktuella kulpatronen läggs till. Det gäller gräsand, bläsand, kricka, morkulla, storskrake och småskrake (skrakar).

Det centrala i bestämmelsen är att definiera vilka mindre djurarter eller artgrupper som får fällas med kulpatron klass 4. Gruppering av fler däggdjur och fåglar syftar till att förenkla och göra bestämmelsen mer tydlig och överskådlig. Tidigare lydelse gjorde anspråk på att räkna upp samtliga jaktbara arter som får fällas med kulpatron klass 4. Genom att använda artgrupper i stället, där det är möjligt, blir kopplingen till arternas jaktbarhet svagare än tidigare. Ändringen gör föreskrifterna mer okänslig för ändringar som görs av arters jaktbarhet i jaktförordningen.

Särskilt om tillåten ammunition vid jakt på säl

Regeringen gav i 2013 års regleringsbrev Naturvårdsverket i uppdrag att, i samråd med Havs- och vattenmyndigheten samt efter samråd med berörda länsstyrelser, Naturhistoriska riksmuseet och berörda organisationer, utreda förutsättningarna för och föreslå hur en licensjakt på säl bör utformas samt

utreda och föreslå hur skyddsjakten på säl kan effektiviseras i syfte att uppnå beslutad tilldelning. Uppdraget redovisades till regeringen i juni 2013. Analyser och ställningstaganden rörande jakt på säl nedan är hämtade från nyss nämnda redovisning.

I 16 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) anges att säl får jagas med kulvapen och ammunition som uppfyller kraven för klass 1 enligt 14 § samma föreskrifter. I våra grannländer som bedriver jakt på samma arter skiljer sig bestämmelserna ganska mycket. I Finland och på Åland tillåts jakt på säl med motsvarande kulpatron klass 1 och 2. I Norge och Danmark är endast kulpatron klass 1 tillåten vid jakt på säl.

Bakgrunden till kravet på klass 1 är den relativt stora storleken på djuren, en gråsäl kan väga uppemot 300 kg. Naturvårdsverket kan medge dispens från kravet på att kulpatron klass 1 ska användas vid jakt på säl.

Användning av hagelvapen vid säljakt har bedömts innebära alltför stora risker för skadskjutningar även om effekten på kort håll kan vara tillräcklig. Naturvårdsverket har därför inte medgivit dispens som inneburit att hagelvapen får användas vid säljakt.

Jakt på säl bedrivs mot sälar som befinner sig i eller nära vattnet. Eftersom skottvinkeln (vinkeln mellan kulans bana och vattenytan) blir liten, finns det stora rikoschetterisker. Om kulan missar sälen, kan den studsas och fara vidare, ibland i en annan riktning, med i princip oförändrad hastighet. Den utgör då en stor säkerhetsrisk i områden med byggnader, båtar och människor. För att minska dessa risker kan man använda kulor som är konstruerade för att upplösas vid en kontakt med till exempel mark eller vatten. Sådan ammunition är dock svår att få tag på i de kalibrar som räknas till klass 1. Därför har det funnits önskemål om att få använda kulpatron klass 2 vid säljakt.

Vid säljakt riktas skott huvudsakligen mot djurets huvud. Vid jakt på land eller is därför att sälen annars hinner dyka och försvinna innan den dör och vid jakt på säl i vattnet för att det bara är huvudet av sälen som syns. Eftersom sälar i huvudsak är vattenlevande är deras skelett relativt mjukt och det krävs ganska liten kraft av en kula för att effektivt avliva djuret. Den relativa effektiva träffytan är också större, eftersom större delen av det man ser av sälen är effektiv träffyta, dvs. en träff i det området är dödande.

Naturvårdsverket har inom ramen för regeringsuppdraget om jakt på säl 2013 genomfört en kartläggning av olika faktorer som kan påverka antalet fällda sälar. Kartläggningen visar att de förändringar som bedöms ha störst effekt på jaktutfallet och samtidigt de minst omfattande negativa konsekvenserna är att tillåta jakt med kulpatron klass 2 samt att tillåta jakt från båt.

Naturvårdsverket har i beslut om skyddsjakt på säl sedan 2013 medgivit användande av kulpatron klass 2 för att underlätta jakten, speciellt i områden där skytte med kulpatron klass 1 medför större säkerhetsrisker på grund av risk för rikoschetter.

Naturvårdsverket kan inte se att möjligheten att jaga säl med kulpatron klass 2 har medfört större andel tappade eller skadskjutna sälar. Inget tyder heller i övrigt på att det finns några egentliga nackdelar med att jaga säl med kulpatron klass 2.

Naturvårdsverket anser sammantaget att det finns skäl att flytta sälar från den grupp arter som endast får jagas med kulpatron klass 1 till den grupp arter som får jagas med kulpatron klass 2.

Undantag

Undantag vid jakt under jord och viss jakt med ställande hund

2 kap. 14 §

Undantaget gäller jakt på vissa arter under jord, så kallad grytjakt, på ett antal uppräknade arter. Undantaget gäller även jakt med ställande hund på ett fåtal arter. Vid dessa jaktformer är avståndet till det jagade viltet av naturliga skäl alltid kort och det kan därför finnas skäl att medge en klenare typ av ammunition än vad som normalt är tillåtet för dessa viltarter. Undantaget har funnits i tidigare regelverk och är inte nytt.

Undantag vid jakt på vilt i vilthägn på kort håll

2 kap. 15 §

Paragrafen reglerar jakt på vilt i vilthägn på korta avstånd. Trots att en viss art i normalfallet kräver en viss kulpatronsklass kan det finnas skäl att tillåta klenare ammunition vid sådan jakt i hägn. Detta på grund av det begränsade avståndet. Motsvarande undantag har funnits i tidigare regelverk. Dock har möjligheten att avliva vilt inom vilthägn med kulpatron i klass 4 på korta avstånd strukits i dessa föreskrifter jämfört Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Naturvårdsverket bedömer att det trots det korta avståndet med hänvisning till 27 § jaktlagen kan krävas minst kulpatron klass 3 vid sådan jakt. Detta för att viltet inte ska utsättas för onödigt lidande.

Undantag vid viss skyddsjakt

2 kap. 16 §

Undantaget innebär att för vissa arter kan kraven på kulpatron klass 4 frångås. Undantaget gäller dock enbart vid skyddsjakt som sker med stöd av jaktförordningen bilaga 4. Skälet för undantaget är att de arter som omfattas av undantaget ibland jagas i särskilt svåra miljöer där möjligheten till bra kulfång är begränsade. Exempel på sådana miljöer är livsmedelslager, kyrkor eller tågstationer. I dessa miljöer vill man ha en så klen ammunition som möjligt för att inte riskera att kulor går igenom viltet och orsakar skador i omgivande miljö. Undantaget är inte nytt och finns i 19 § första stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Dock har de arter som undantaget gäller för utökats så att även koltrast och stare omfattas. Detta då även dessa arter förekommer i de miljöer som har beskrivits, kan jagas med stöd av bilaga 4 i jaktförordningen och är av samma storlek eller mindre jämfört andra arter som redan ingår i undantaget. Fabrikatsbeteckningen ”Zimmer” har strukits för att göra regeln neutral i förhållande till tillverkare av ammunition.

2 kap. 17 §

Bestämmelsen är ny och delas in i två punkter. Punkt ett innebär att kulpatron klass 3 får användas när länsstyrelsen beslutat om skyddsjakt på järv med ställande hund. Undantaget kan motiveras då jakt med ställande hund innebär att skytten har möjlighet att komma nära det jagade viltet. Järv är ett relativt litet djur och på nära håll bedöms kulpatron klass 3 inte innebära någon ökad risk för att djuret orsakas onödigt lidande. Skälet för undantaget är att vid denna typ av skyddsjakt kan möjligheten till bra kulfång vara begränsad, vilket också talar för att en klenare ammunition kan vara motiverad. Kulan ska vid ovan beskrivna jakt vara konstruerad för att expandera. Vid jakt efter järv ska i normalfallet expanderande kulor användas och Naturvårdsverket ser inget skäl att göra avkall från detta krav. Expanderande kulor i klass 3 kan minska skillnaden i skottverkan jämfört med den ammunition som i normalfallet ska användas samtidigt som risken för rikoschetter blir lägre.

Vidare får kulpatron i klass 4 användas när länsstyrelsen beslutat om skyddsjakt på järv och där avlivning av årsungar kan komma att ske i samband med utgrävning av lya.

Vid skyddsjakt på en järvhona som har ungar omfattar ofta skyddsjaktbeslutet hela föryngringen. Det innebär att ungarna önskas avlivas innan honan fälls för att säkerställa att ungarna inte svälter ihjäl i lyan och därmed orsakas onödigt lidande. För att komma åt och avliva ungarna sker ofta utgrävning av lyan.

Bestämmelsen kan motiveras med att skytten har möjlighet att komma mycket nära det jagade viltet i en ofta trängd situation. Möjligheten till bra kulfång är ofta begränsad med en förhöjd risk för rikoschetter. Järvungar utgör också ett relativt litet vilt och på nära håll bedöms inte kulpatroner i klass 4 innebära någon ökad risk för att djuret orsakas onödigt lidande.

Dispenser motsvarande den här bestämmelsen har meddelats under många år och jakten har fungerat på ett tillfredsställande sätt. Föreskrifternas bestämmelse innebär ingen skillnad i jaktligt förfarande jämfört med hur jakten genomförs idag. Skillnaden utgörs endast av en administrativ förenkling. Naturvårdsverket har delegerat beslut om skyddsjakt på bl.a. järv till länsstyrelserna genom den regionaliserade rovdjursförvaltningen, men får inte delegera beslut om att använda kulpatron klass 3 och klass 4 vid de aktuella jakterna. Genom den ändring som nu genomförs behöver länsstyrelserna inte längre söka dispens från Naturvårdsverket. Den speciella jakten i och i anslutning till lyan kan motivera undantag om att få förse vapnet med lampa då utrymmet kan ha dåliga ljusförhållanden. Vid beslut om skydds- eller licensjakt på järv kan, om förutsättningarna i 15 d § är uppfyllda, sådana undantag medges av länsstyrelserna med stöd av 15 a §.

Beslut om skyddsjakt i den form som beskrivs ovan kan vara av mycket brådskande karaktär när den riktar sig mot rovdjursindivider som orsakar skada för renskötseln. Undantaget innebär en förenkling samt minskad administration för både länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Dessutom minskar behovet av att

Naturvårdsverket behöver ha beredskap för att snabbt kunna fatta beslut som rör dispenser i samband med skyddsjakt.

Undantag om jakt på hjort tillåts under hela dygnet

2 kap. 18 §

Bestämmelsen i 2 kap. 18 § anger att när tillstånd finns att bedriva jakt på hjort under hela dygnet, får vapen vara försedda med lampa, mörkersikte eller termiskt sikte vid jakten. Dessa riktmedel definieras i 1 kap. 5 §.

Bestämmelsen begränsar användningen av termiska sikten till öppen mark, åtlar eller andra kända skjutplatser. Anledningen är att termiskt sikte innebär en ny sorts bild för jägaren att tolka vilket ger effekter på t.ex hur eventuella hinder i kulbanan ska undvikas. Också i 14 a § jaktförordningen (1987:905) hanteras termiskt sikte mer strikt än övriga nattriktmedel på så sätt att termiskt sikte bara får användas i öppen terräng eller vid åtel.

Regleringen införs bl.a. med anledning av det stora antal ansökningar om skyddsjakt på hjort som Länsstyrelserna i Södermanlands- och Östergötlands län m.fl. tar emot varje år. Jakten som beviljas behöver ofta utföras nattetid. För att kunna bedriva jakt nattetid krävs ofta lampa, mörker- eller termiskt sikte, vapentillbehör som utan bestämmelsen bara får användas efter dispens från Naturvårdsverket.

Markägare eller jakträttshavare som är i behov av skyddsjakt behöver kunna genomföra jakten snabbt och effektivt innan skadorna blivit stora. Utan dispenskravet för att få använda lampa och nattsikten kan jakten påbörjas så snart länsstyrelsen har beslutat om skyddsjakten. Att dispensförfarandet tas bort innebär förutom snabbare verkställighet av jakten, även en administrativ lättnad för Naturvårdsverket.

Upplysningsvis begränsar 9 § jaktförordningen vilken tid på dygnet som jakten får bedrivas. Det bör särskilt noteras att för att det ska vara möjligt att använda dessa vapentillbehör nattetid behöver länsstyrelsens beslut medge undantag från bestämmelsen. Länsstyrelsen får besluta om undantag från 9 § jaktförordningen för såväl skyddsjakt som för annan jakt. Därför har föreskrifternas bestämmelse inte begränsats till att avse enbart skyddsjakt.

Undantag vid jakt i sammanhållen bebyggelse

2 kap. 19 §

Undantaget innebär sänkta krav på kulpatroners klass (jämfört normala krav i 2 kap 10 – 13 §§) för vissa arter vid jakt som bedrivs inom sammanhållen bebyggelse av Polismyndigheten, på uppdrag av en kommun eller på uppdrag av Polismyndigheten. Liknande undantag har delvis funnits tidigare men dessa har förtydligats och samlats i en paragraf för ökad tydlighet.

Förutvarande 19 § andra stycket i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt har redigerats avseende kaliber för patroner vid sådan jakt på samtliga viltarter. Bestämmelsen avses reglera en ärendetyp som idag beslutas som dispensärenden. Att dispensförfarandet tas bort innebär förutom snabbare verkställighet av jakten, även en administrativ lättnad för Naturvårdsverket.

Avsikten är att med mindre kraftfulla kalibrar, ofta på korta avstånd, kunna utföra uppdrag inom bebyggda områden. Jakt inom sammanhållen bebyggelse innebär särskilda utmaningar på grund av bebyggelse, hårdgjorda ytor, mänsklig närvaro och liknande. Vid jakt i dessa miljöer är det av säkerhetsskäl bra att använda en så klen ammunition som möjligt för att inte riskera att kulor går igenom viltet och orsakar skador i omgivande miljö eller att kulor riskerar att rikoschettera mot hårda ytor. Med en klenare ammunition och krav på expanderande kula även i klass 3 och 4 ökar förutsättningarna för att energin blir kvar i det påskjutna djuret samt att rikoschetterisken är lägre för en sådan kula. Naturvårdsverket bedömer att undantaget inte innebär någon ökad risk för att det vilt som kan komma i fråga orsakas onödigt lidande. Det kan förklaras av att jakten, på grund av de särskilda förutsättningarna, ofta sker på korta håll. Därmed finns det grund för att ammunition i en klass lägre kan användas utan att riskera onödigt lidande för viltet. Samtidigt innebär den något klenare ammunitionen att riskerna för skada på människor och egendom minimeras. För att så effektivt som möjligt uppnå de avsedda syftena med användandet av kulpatroner i lägre klass ska kulan vara konstruerad för att expandera även när kulpatroner i klass 3 och 4 används. Expanderande kulor bedöms också minska skillnaden i skottverkan jämfört med den ammunition som i normalfallet ska användas.

3.3 Hagelgevär

Tillåtna vapen och vapentillbehör

3 kap. 1 §

I första paragrafen slås fast att hagelgevär får användas vid jakt med de krav och begränsningar som följer i 2 – 9 §§ samma kapitel. Regeln har tydlig koppling till bemyndigandet i 10 a § jaktförordningen.

3 kap. 2 §

Bestämmelsen anger vilka typer av laddnings- och avfyrningsmekanismer som en- respektive flerpipiga hagelgevär ska ha för att få användas vid jakt. Bestämmelsernas utformning är inte avsedd att medföra någon saklig förändring jämfört tidigare regler.

3 kap. 3 §

I 3 § regleras magasinskapaciteten för manuellt repeterande hagelgevär av pumprepeterande typ samt halvautomatiska hagelgevär. Begränsningen har förenklats jämfört Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt och inriktas på effekt i stället för metod.

3 kap. 4 §

Paragrafen anger vilka kalibrar på gevärspipan som är tillåtna och är desamma som i 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

3 kap. 5 §

Bestämmelsen anger minsta piplängd för att ett hagelgevär ska vara tillåtet att använda vid jakt. Bestämmelsen om pipans längd är inte någon ny bestämmelse

då motsvarande krav finns i 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

3 kap. 6 §

Paragrafen anger att instickspipa inte är tillåtet för hagelgevär, vilket inte har varit tillåtet för hagelgevär tidigare heller.

3 kap. 7 §

Av bestämmelsen framgår att vid jakt med hagelgevär får andra vapentillbehör (som definieras i 1 kap. 5 §) än lasersikte, mörkersikte, termiskt sikte och lampa användas, om inget annat framgår av jaktförordningen eller andra bestämmelser i dessa föreskrifter.

3 kap. 8 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av lampa vid jakt på vildkanin, rödräv, mårhund, grävling, mink, mård, tvättbjörn eller vildsvin.

3 kap. 9 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 a § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av mörkersikte, rörlig belysning och termiskt sikte vid jakt på vildsvin.

Tillåten ammunition och jakt

3 kap. 10 §

Likt 2 kap. 1 § är detta en inledande bestämmelse till avsnittet om tillåten ammunition och jakt med referens till efterföljande paragrafer som anger krav på tillåten ammunition samt vilka arter som är tillåtna att jaga med respektive kaliber.

3 kap. 11 §

Bestämmelsen anger att hagelammunition ska vara laddad med hagel vars diameter är 4,1 mm eller mindre, vilket motsvarar beteckningen "US nr 1" i kommersiella sammanhang. Detta krav på ammunition för hagelgevär är huvudsakligen detsamma som i 8 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

3 kap. 12 - 13 §§

I dessa bestämmelser regleras vilken kaliber som ska användas vid jakt på olika viltarter. I tidigare föreskrifter har dessa regler refererat till indelningen av kulpatroner i fyra klasser och försetts med olika undantag. I de nya föreskrifterna om jaktmedel skrivs i stället tillåtna arter ut för respektive hagelkaliber. Reglerna har dock inte ändrats jämfört vad som gällt tidigare, med undantag för vissa marginella justeringar. Vid uppräknningen av arter i 12 – 13 §§ har vissa mindre språkliga justeringar gjorts för att tydliggöra innebörden i bestämmelserna. Hjortar och sälar anges i plural för att det ska vara tydligt att reglerna omfattar alla arter av hjortar och sälar.

1 12 § uppges vilka arter som får fällas med hagelgevär i kaliber 12, 16 och 20 genom uppräknings av vilka arter som inte får fällas med dessa, de grövsta tillåtna kalibrarna.

I tidigare regelverk fanns vissa inskränkningar gällande tiderna för jakt på rådjur med hagelgevär. Det fanns även möjlighet till undantag från denna inskränkning för jakt beslutad av kommunal nämnd. Båda dessa specialregler har slopats i de nya föreskrifterna. Det blir således tillåtet att jaga rådjur även med hagelgevär under perioden den 16 augusti – den 30 september. Detta då regeln närmast var av jakttidskaraktär och inte fyller något syfte med hänsyn till 27 § jaktlagen om att jakten inte får orsaka viltet onödigt lidande.

I 13 § regleras vilka viltarter som får jagas med hagelgevär i kaliber 24, 28, 32 och .410. Arterna har ordnats i delvis annan ordning än i motsvarande paragraf i gällande föreskrifter. Först anges de däggdjursarter där namnet syftar på en specifik art (t.ex. hermelin). Därefter följer en uppräknings av däggdjursgrupper med fler än en art, exempelvis möss, sorkar och mårdar. Frett, den tama varianten av iller, har strukits. Däggdjuren följs av enskilda fågelarter varefter artgrupper, med mer än en fågelart, avslutar uppräkningsen. Ändringen av bestämmelsen innebär även att nya arter som storleksmässigt överensstämmer med de arter som tidigare varit tillåtna att jaga med de aktuella kalibrarna läggs till. Det gäller gräsand, bläsand, kricka, morkulla, storskrake och småskrake (skrakar).

Det centrala i bestämmelsen är att definiera vilka mindre djurarter eller grupper av små djurarter som får fällas med hagelgevär i kaliber 24, 28, 32 och .410. Gruppering av fler däggdjur och fåglar syftar till att förenkla och göra bestämmelsen mer tydlig och överskådlig. Tidigare lydelse gjorde anspråk på att räkna upp samtliga jaktbara arter som får fällas med dessa hagelkalibrar.

3 kap. 14 §

Bestämmelsen upplyser om det förbud mot blyhagel i och kring våtmarker som gäller i Sverige från och med den 16 februari 2023, enligt bilaga XVII till Europaparlamentet och rådets förordning (EG) 1907/2006.

Undantag

Undantag för jakt med slugpatron

3 kap. 15 §

I 15 § stadgas att enkelpipigt hagelgevär får användas med slugpatron vid jakt på vildsvin, dovhjort, mufflonfår och rådjur om kraven i 2 - 7 §§ i övrigt är uppfyllda och om behörighet att använda motsvarande kulgevär på uppräknade arter innehas. Formuleringarna har förenklats. Till de viltarter som får lov att jagas med slugpatroner har även lagts rådjur. Redan idag får rådjur jagas med slugpatroner i eftersökssammanhang och det har inte kommit till Naturvårdsverkets kännedom att den jakten skulle innefatta några konflikter i förhållande till 27 § jaktlagen. Vidare görs tillägg om att jakt med slugpatroner efter rådjur fordrar att man är behörig att använda kulgevär avsedda för patroner i klass 2.

Naturvårdsverket håller fast vid att slugpatroner får användas vid jakt med vissa enkelpipiga hagelgevär, men inte vid jakt med flerpipiga hagelgevär eller kombinationsgevär. Det finns vissa svårigheter med att uppnå tillräckligt god träffbild med flerpipiga vapen och slugs. Detta delvis beroende på att det oftast finns en viss skillnad i träffläge mellan piporna. Skillnaden i träffläge får större betydelse vid användande av slugs än vid skytte med hagelammunition. Därtill är egenprecisionen hos ett slätborrat vapen, i första hand konstruerat för hagelskytte, oftast relativt låg. Risken för sämre skottplacering och skadskjutningar ska vägas mot fördelarna med användande av slugs. Naturvårdsverket ser inte några betydande fördelar med användande av slugs i flerpipiga jaktvapen som uppväger dessa risker vid ordinarie jakt.

Sådant enkelpipigt hagelgevär får utrustas med räfflad pipa eller räfflad choke avsedd för slugpatron. Med detta avses inte så kallad instickspipa, dvs en lös pipa avsedd för kulpatroner som kan fästas i en hagelpipa.

Vid jakt med slugpatron ska vapnet vara försett med ett riktmedel som kan ställas in efter vapnets träffpunkt. Alla sorters riktmedel som tillgodoser syftet är godkända. Detta, att möjliggöra rätt skottplacering, är en viktig del i att inte riskera viltet onödigt lidande.

Undantag om jakt på dovhjort tillåts under hela dygnet
3 kap. 16 §

Bestämmelsen i 3 kap. 16 § anger att när tillstånd finns att bedriva jakt på dovhjort under hela dygnet, får enkelpipigt hagelgevär vara försett med lampa, mörkersikte eller termiskt sikte vid jakten. Bestämmelsen begränsar användningen av termiska sikten till öppen mark, åtlar eller andra kända skjutplatser. Anledningen är att termiskt sikte innebär en ny sorts bild för jägaren att tolka vilket ger effekter på t.ex. hur eventuella hinder i kulbanan ska undvikas. Också i 14 a § jaktförordningen (1987:905) hanteras termiskt sikte mer strikt än övriga nattriktmedel på så sätt att termiskt sikte bara får användas i öppen terräng eller vid åtel.

Regleringen införs bl.a. med anledning av det stora antal ansökningar om skyddsjakt på hjort som Länsstyrelsen i Södermanlands- och Östergötlands län m.fl. tar emot varje år. Jakten som beviljas behöver ofta utföras nattetid. För att kunna bedriva jakt nattetid krävs lampa, mörker- eller termiskt sikte, vapentillbehör som utan bestämmelsen bara får användas efter dispens från Naturvårdsverket.

Markägare eller jakträttshavare som är i behov av skyddsjakt behöver kunna genomföra jakten snabbt och effektivt innan skadorna blivit stora. Utan dispenskravet för att få använda lampa, mörker- eller termiska sikten kan jakten påbörjas så snart länsstyrelsen har beslutat om skyddsjakten. Att dispensförfarandet tas bort innebär förutom snabbare verkställighet av jakten, även en administrativ lättnad för Naturvårdsverket.

Upplyningsvis begränsar 9 § jaktförordningen vilken tid på dygnet som jakten får bedrivas. Det bör särskilt noteras att för att det ska vara möjligt att använda

dessas vapentillbehör nattetid behöver länsstyrelsens beslut medge undantag från bestämmelsen. Länsstyrelsen får besluta om undantag från 9 § jaktförordningen för såväl skyddsjakt som för annan jakt. Därför har föreskrifternas bestämmelse inte begränsats till att avse enbart skyddsjakt.

Undantag vid viss skyddsjakt

3 kap. 17 - 18 §§

Bestämmelserna är nya och innebär att när länsstyrelsen beslutat om skyddsjakt får hagelgevär användas vid skyddsjakt på varg, järv och lo som sker från helikopter och vid skyddsjakt på järv med ställande hund. Av föreskrifterna framgår att vid sådan jakt ska hagelpatronen vara laddad med hagel vars diameter är minst 4,0 mm och högst 8,0 mm beträffande varg och järv. Vidare får hagel vars diameter är högst 8,0 mm användas på lo när länsstyrelsen beslutat om skyddsjakt och jakten genomförs från helikopter. Naturvårdsverket lämnar därmed stort utrymme åt den som utför jakten att närmare avgöra val av ammunition utifrån de aktuella förutsättningarna. Förbud mot användning av bly i hagelammunition i och kring våtmarker ökar också behovet av grövre ammunition för att få tillräcklig skottverkan vid den aktuella skyddsjakten.

Undantagen att få använda hagelgevär vid jakt på varg och järv kan motiveras då jaktformerna innebär att skytten har möjlighet att komma nära det jagade viltet samtidigt som möjligheten till bra kulfång kan vara begränsad. Naturvårdsverket vill heller inte begränsa länsstyrelsens möjlighet att använda hagel vars diameter uppgår till högst 8,0 mm på lo om det bedöms lämpligt utifrån rådande omständigheter. I och med de korta skotthållen samt krav på viss typ av hagelammunition bedöms inte jaktformerna innebära någon ökad risk för att djuren orsakas onödigt lidande. Tvärt om framhåller länsstyrelserna i sina remissvar att detta behov tydliggjorts under många års genomförande av skyddsjakt. Utöver erfarenheter från själva jakttillfällena har man utprovat vilka hagelstorlekar och hagelpatroner som ger önskvärd täckning på berört vilt och skjutavstånd. Utförarna av skyddsjakten torde på grundval av ovanstående vara väl skickade att välja passande ammunition som kan användas utan att riskera onödigt lidande för viltet.

Vid remitteringen framfördes önskemål om att bestämmelsen även skulle omfatta skyddsjakt som bedrivs med ställande hund på lo. Naturvårdsverkets bedömning är att hagel mindre än 4 mm är väl lämpade för att använda på lo även vid sådan skyddsjakt. Undantaget ska därför inte omfatta jakt med ställande hund på lo.

Att använda hagelgevär vid skyddsjakt på varg, järv och lo som sker från helikopter förekommer enbart i renskötselområdet. Den här typen av jakt sker i öppen terräng där andra jaktformer skulle vara näst intill omöjliga eller orsaka det jagade viltet onödigt lidande genom stress på grund av långa förföljanden i öppen terräng.

Med tidigare reglering har Naturvårdsverket endast kunnat fatta separata beslut om dispens för varje enskilt ärende. Samtidigt har Naturvårdsverket sedan många år delegerat möjligheten att fatta beslut om skyddsjakt på bland annat

varg, järv och lo till länsstyrelserna som ett led i den regionaliserade rovdjursförvaltningen. Det innebär att länsstyrelsen idag fattar beslut om skyddsjakt och samtidigt måste ansöka om dispens hos Naturvårdsverket för användande av hagelgevär vid den aktuella jakten.

Beslut om skyddsjakt i de former som beskrivs ovan är ofta av mycket brådskande karaktär och riktar sig mot rovdjursindivider som orsakar skador för renskötseln. Undantaget innebär en förenkling samt minskad administration för både länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Dessutom minskar behovet av att Naturvårdsverket behöver ha beredskap för att snabbt kunna fatta beslut som rör dispenser i samband med skyddsjakt.

3.4 Kombinationsgevär

Ett särskilt kapitel har skapats för att på ett mer överskådligt sätt samla bestämmelserna som specifikt rör kombinationsgevär. Strukturen följer i möjligaste mån den för hagelgevär och kulgevär.

Tillåtna vapen och vapentillbehör

4 kap. 1 §

I första paragrafen slås fast att kombinationsgevär får användas vid jakt med de krav och begränsningar som följer i 2 – 8 §§ samma kapitel. Regeln har tydlig koppling till bemyndigandet i 10 a § jaktförordningen.

4 kap. 2 §

Bestämmelsen anger att kombinationsgevär ska vara försett med riktmedel som visar vapnets träffpunkt. Alla sorters riktmedel som tillgodoser syftet är godkända. Detta, att möjliggöra rätt skottplacering, är en viktig del i att inte riskera viltet onödigt lidande.

4 kap. 3 §

Bestämmelsen anger vilka typer av laddnings- och avfyrningsmekanismer som kombinationsgevär ska ha för att få användas vid jakt. Bestämmelsernas utformning är inte avsedd att medföra någon saklig förändring jämfört tidigare regler.

4 kap. 4 §

Bestämmelserna anger minsta piplängd för att ett kombinationsgevär ska vara tillåtet att använda vid jakt. Förutsatt att ett kombinationsgevär till del är ett hagelvapen är kravet på piplängd inte någon ny bestämmelse då motsvarande krav finns i 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

4 kap. 5 §

Paragrafen anger att det är tillåtet att förse ett kombinationsgevärs hagelpipa med instickspipa, vilken definieras i 1 kap. 5 §. Bestämmelsen är inte ny, utan fanns i 10 § andra stycket i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Vidare anges i paragrafen att instickspipa ska ha samma längd som den pipa den används i vilket även har varit ett krav i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

4 kap. 6 §

Av bestämmelsen framgår att vid jakt med kombinationsgevär får andra vapentillbehör (som definieras i 1 kap. 5 §) än lasersikte, mörkersikte, termiskt sikte och lampa användas, om inget annat framgår av 14 eller 14 a §§ jaktförordningen eller andra bestämmelser i dessa föreskrifter.

4 kap. 7 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av lampa vid jakt på vildkanin, rödräv, mårhund, grävling, mink, mård, tvättbjörn eller vildsvin.

4 kap. 8 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 a § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av mörkersikte, termiskt sikte och lampa vid jakt på vildsvin.

Tillåten ammunition och jakt

4 kap. 9 §

Paragrafen anger att för kulpipa och eventuell monterad instickspipa på ett kombinationsgevär gäller allt vad som sägs om ammunition och tillåten jakt i kapitlet om kulgevär med hänvisning till 2 kap.10–19 §§.

4 kap.10 §

Paragrafen anger att för hagelpipan på ett kombinationsgevär gäller vad som sägs om ammunition och tillåten jakt i kapitlet om hagelgevär med hänvisning till 3 kap.11 – 14 och 17–18 §§.

Motsvarande referenser har funnits i 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Där stadgades att vad som sades i föreskrifterna om hagelgevär och kulgevär i tillämpliga delar avsåg även kombinationsgevär (hagel-kula).

4 kap. 11 §

Naturvårdsverket håller fast vid att slugpatroner endast får användas vid jakt med vissa enkelpipiga hagelgevär, men inte vid jakt med flerpipiga hagelgevär eller kombinationsgevär, undantaget vid eftersök av skadat vilt. I bestämmelsen har en upplysning lagts till om att slugpatron inte får användas vid jakt med kombinationsgevär, trots att slugpatron i vissa fall får användas vid jakt med hagelgevär. Detta regleras i undantag i kapitlet om hagelgevär i 3 kap. 15 – 16 §§. Trots att referensen rörande tillåten ammunition och tillåten jakt för hagelpipa på ett kombinationsgevär inte omfattar 3 kap. 15 och 16 §§, anser Naturvårdsverket att denna upplysning är väsentlig för tydligheten gentemot läsaren så att denne inte kan få uppfattningen att allt som är tillåtet för hagelgevär, inklusive slugpatroner, även skulle vara tillåtet för hagelpipa på ett kombinationsgevär.

Ett kombinationsgevär är alltid flerpipigt och skälen för att inte tillåta slugpatron för kombinationsgevär är desamma som för att slugpatroner inte är tillåtna för flerpipiga hagelgevär. Det finns vissa svårigheter med att uppnå tillräckligt god

träffbild med flerpipiga vapen och slugs. Detta delvis beroende på att det oftast finns en viss skillnad i träffläge mellan piporna. Denna skillnad får större betydelse vid användande av slugs än vid skytte med hagelammunition. Därtill är egenprecisionen hos ett slätborrat vapen, i första hand konstruerat för hagelskytte, oftast relativt låg. Risken för sämre skottplacering och onödigt lidande för viltet ska vägas mot fördelarna med användande av slugs. Naturvårdsverket ser inte några betydande fördelar med användande av slugs i flerpipiga jaktvapen som uppväger dessa risker vid ordinarie jakt.

Slugpatroner har inte varit tillåtna för kombinationsgevär i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt med undantag för eftersök av trafikskadat vilt som sker på uppdrag av Polismyndigheten.

Undantag

4 kap. 12 §

I bestämmelsen anges vissa undantag rörande kravet på att instickspipa ska vara lika lång som pipan den används i vid jakt under jord samt jakt med ställande hund för vissa specificerade arter. Motsvarande undantag har tidigare funnits i 10 § andra stycket, andra meningen Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Mink lagts till bland de arter för vilka detta undantag gäller vid jakt under jord. Naturvårdsverket har inte någon djupare kunskap om i vilken utsträckning dessa undantag nyttjas, men finner ingen anledning att begränsa jakt på de arter som räknas upp i bestämmelsen. Detta då det rör sig om antingen invasiva främmande arter så som mårddhund och tvättbjörn, eller arter där det är önskvärt att underlätta predator kontroll av viltvårdsskäl. Det senare rör rödräv, grävling och mink. I de jaktliga situationer som undantaget gäller för sker jakten på nära eller mycket nära håll, vilket är en parallell till jakt med enhandsvapen som också innebär användning av kortare pipa jämfört med ordinära kulgevär. Därför bedöms jakten kunna ske på ett acceptabelt sätt, sett till risken för att viltet utsätts för onödigt lidande.

3.5 Enhandsvapen

Ett särskilt kapitel har skapats för att på ett mer överskådligt sätt samla bestämmelserna som specifikt rör enhandsvapen. Strukturen följer i möjligaste mån den för övriga vapentyper. I Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt har reglerna för enhandsvapen i stor utsträckning hängt samman med reglerna om kulgevär.

Tillåtna vapen och vapentillbehör

5 kap. 1 §

I första paragrafen slås fast att enhandsvapen får användas vid jakt med de krav och begränsningar som följer i 2 – 6 §§ samma kapitel. Regeln har tydlig koppling till bemyndigandet i 10 a § jaktförordningen.

5 kap. 2 §

Bestämmelsen anger vilka typer av laddnings- och avfyrningsmekanismer som enhandsvapen ska ha för att få användas vid jakt. Det ger en tydlighet gentemot både jägare och tillståndsgivande myndighet som inte fanns i tidigare

föreskrifter. Närmare definitioner av dessa omladdningsmekanismer finns 1 kap. 5 §.

Naturvårdsverket gör bedömningen att flerskottsvapen är den mest ändamålsenliga beväpningen vid grytjakt och vid jakt med ställande hund. Då jakt sker nere i ett gryt kan det av utrymmesskäl finnas rent fysiska svårigheter att ladda om ett vapen med enskottsmekanism men även vid jakt med ställande hund är flerskottsvapen att föredra för att inte riskera onödigt lidande för viltet. Vid fällfångst däremot, är enskottsmekanism fullt tillräcklig för att undvika onödigt lidande för viltet vid avlivning.

5 kap. 3 §

Här stadgas att enhandsvapen ska ha en pipa av kaliber 5,6 mm (.22).

5 kap. 4 §

Bestämmelsen anger vilka vapentillbehör som enhandsvapen får förses med vid jakt med ställande hund. Vapentillbehör definieras närmare i 1 kap. 5 §. Av bestämmelsen framgår att vid sådan jakt får andra vapentillbehör än lasersikte, mörkersikte, termiskt sikte och lampa användas, om inget annat framgår av 14 § jaktförordningen eller andra bestämmelser i dessa föreskrifter.

5 kap. 5 §

Denna paragraf anger vilka vapentillbehör som enhandsvapen får förses med vid jakt under jord, vid gryt eller lya. Vapentillbehör definieras närmare i 1 kap. 5 §. Av bestämmelsen framgår att vid sådan jakt får andra vapentillbehör än mörkersikte, termiskt sikte och lampa användas, om inget annat framgår av 14 § jaktförordningen eller andra bestämmelser i dessa föreskrifter. Lasersikte är således tillåtet att använda för de arter som uppräknas för tillåten jakt under jord, vid gryt eller lya enligt 8 §.

5 kap. 6 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av lampa vid jakt på vildkanin, rödräv, mårhund, grävling, mink, mård, tvättbjörn eller vildsvin.

Tillåten ammunition och jakt

5 kap. 7 §

I Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt finns krav på ammunition för enhandsvapen. Att ställa krav på ammunition för enhandsvapen är komplicerat, bland annat beroende på att pipans längd kan variera avsevärt, vilket har stor effekt på kulans utgångshastighet och anslagsenergi vid avlossat skott. Avgörande blir i stället vapnets kaliber samt kulans och krutladdningens egenskaper.

I 7 § anges att kulpatron i kaliber 5,6 x 26 R (.22 Winchester Magnum Rimfire) och 5,6 x 15 R (.22 Long Rifle) får användas vid jakt med enhandsvapen.

I Naturvårdsverkets nu gällande föreskrifter tillåts jakt med ett större antal kalibrar av kulpatroner med enhandsvapen i kaliber .22 (5,6 mm). Ändringen, att endast tillåta jakt med ammunition av två specifika kalibrar, innebär således både en begränsning och ett tydliggörande av vilken ammunition som blir tillåten för jakt med enhandsvapen i jämförelse med idag. Det är ett tydliggörande som har efterfrågats av Polismyndigheten. Utöver kulpatron i kaliber 5,6 x 15 R, som är den kulpatron som nästan uteslutande används vid jakt, kan de jägare som har tillstånd att jaga med ett enhandsvapen i kaliber 5,6 x 26 R jaga exempelvis räv, grävling och genomföra viss skyddsjakt på järv med samma vapen. Denna möjlighet är en förenkling jämfört med remissversionen och minskar behovet av att inneha två enhandsvapen. Administrationen som är förknippad med sådan tillståndsgivning undviks. Därutöver kan ett enhandsvapen även användas vid speciella avlivningssituationer under eftersök enligt 7 kap. 7 §.

Ur jaktetisk synvinkel ser Naturvårdsverket fördelar med att 5,6 x 26 R får användas. Framför allt vid jakt på vilt som annars klassas som tillåtna att fälla med klass 3. Ett gott exempel på när enhandsvapen i 5,6 x 26 R kan vara fördelaktigt är vid jakt på grävling med ställande hund, eftersom skottplaceringen inte sällan görs i brösthålan vid denna jaktform.

I bestämmelsen finns krav på att kulan ska vara konstruerad för att expandera eller deformeras då sådana kulor innebär en effektivare avblodning av det påskjutna djuret eftersom de skapar en större sårkanal. Effekten blir att viltet dör snabbare med minskad risk för onödigt lidande för det påskjutna djuret. Att kulan expanderar eller deformeras minskar också risken för farliga rikoschetter. Naturvårdsverket gör bedömningen att merparten av den ammunition som används idag utgörs av kulor som är konstruerade för att deformeras eller expandera. Det nya kravet kommer därmed ge ringa konsekvenser för jägarna.

Under modern tid har användningen av enhandsvapen vid jakt särbehandlats i fråga om krav på anslagsenergi, kopplat till vapnets korta pipa och inga negativa konsekvenser från detta har framkommit. Enligt Naturvårdsverkets bedömning beror detta av att enhandsvapen används på mycket korta håll, upp till några meter.

5 kap. 8 §

Bestämmelsen anger att enhandsvapen får användas vid jakt under jord, vid gryt eller lya på vildkanin, rödräv, mårddhund, grävling, mink, mårdar (skogsmård och stenmård), tvättbjörn och iller. Enhandsvapen får även användas vid jakt med ställande hund på grävling, mårddhund och tvättbjörn. Dessa regler motsvarar tidigare 12 § i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Viltarterna har genom skrivningen ”mårdar” kompletterats med stenmård.

Naturvårdsverket finner ingen anledning att utöka eller begränsa jakt med enhandsvapen till fler eller färre arter än de som räknas upp i bestämmelsen. De arter som får jagas med enhandsvapen är antingen invasiva främmande arter så som mårddhund och tvättbjörn, eller arter där det är önskvärt att underlätta predator kontroll av viltvårdsskäl. Det senare rör rödräv, grävling och mink. I de jaktliga situationer där jakt med enhandsvapen kan förekomma sker jakten på

nära eller mycket nära håll och vapentypen kan genom sin litenhet och smidighet underlätta ett säkert och effektivt skytte, jämfört med gevär i dessa situationer.

Undantag

5 kap. 9 §

Bestämmelsen är ny och innebär att enhandsvapen får användas vid skyddsjakt på järv med ställande hund. Kulan ska då vara i kalibern 5,6 x 26 R och konstruerad för att expandera. Kravet på att kulan ska vara konstruerad för att expandera bidrar till god skottverkan på de korta avstånd som är aktuella.

Undantaget att enhandsvapen tillåts vid viss jakt på järv, kan motiveras då jakt med ställande hund innebär att skytten har möjlighet att komma nära det jagade viltet. Järv är ett relativt litet djur och på nära håll bedöms detta vapen och ammunition inte innebära någon ökad risk för att djuret orsakas onödigt lidande. Skälet för undantaget är att vid denna typ av skyddsjakt kan möjligheten till bra kulfång vara begränsad, vilket också talar för att en klenare ammunition kan vara motiverad.

Dessutom innebär bestämmelsen att enhandsvapen av kalibern 5,6 x 15 R får användas när länsstyrelsen beslutat om skyddsjakt på järv och där avlivning av årsungar kan komma att ske i samband med utgrävning av lya. Vid skyddsjakt på en järvhona som har ungar omfattar ofta skyddsjaktbeslutet hela föryngringen. Det innebär att ungarna avlivas innan honan fälls för att säkerställa att ungarna inte svälter ihjäl i lyan och därmed orsakas onödigt lidande. För att komma åt och avliva ungarna sker ofta utgrävning av lyan. Undantaget kan motiveras med att skytten har möjlighet att komma mycket nära det jagade viltet. Möjligheten till bra kulfång är ofta begränsad med en förhöjd risk för rikoschetter. Järvungar utgör också ett relativt litet vilt och på nära håll bedöms inte enhandsvapen och kulpatroner i 5,6 x 15 R innebära någon ökad risk för att djuret orsakas onödigt lidande.

Med tidigare reglering har Naturvårdsverket endast kunnat fatta beslut som medger användning av enhandsvapen vid skyddsjakt på järv i det enskilda fallet. Samtidigt har Naturvårdsverket sedan många år delegerat möjligheten att fatta beslut om skyddsjakt på bland annat järv till länsstyrelserna som ett led i den regionaliserade rovdjursförvaltningen. Det innebär att länsstyrelsen idag fattar beslut om skyddsjakt och samtidigt måste ansöka om undantag hos Naturvårdsverket för användande av enhandsvapen vid den aktuella jakten. Det är inte är någon tillfredsställande lösning och ändras nu genom införandet av bestämmelsen.

Undantaget innebär en förenkling samt minskad administration för både länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Dessutom minskar behovet av att Naturvårdsverket behöver ha beredskap för att snabbt kunna fatta beslut som rör undantag i samband med skyddsjakt.

5 kap.10 §

Paragrafen upplyser om att jaktförordningens 10 a § och bilaga 5 stadgar att lasersikte inte är tillåtet att använda som vapentillbehör vid jakt på järv.

3.6 Luftgevär

Ett särskilt kapitel har skapats för att på ett mer överskådligt sätt samla bestämmelserna som specifikt rör luftgevär. Det sjätte kapitlet motsvarar vad som stadgats i 20 § Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt och innebär inga ändringar i sak jämfört tidigare reglering av luftgevär. Kapitlets struktur följer i möjligaste mån den för hagelgevär och kulgevär

När det gäller krav på behörighet för att få licens för luftgevär har detta tagits bort i de nya föreskrifterna. Skälet är att de krav som ställs på ett luftgevär i 6 kap. 9 § innebär att de luftgevär som kan komma i fråga för jakt inte är effektbegränsade och därmed licenspliktiga enligt vapenförordningen (1996:70). Av vapenförordningen 2 kap. 3 - 4 §§ framgår att för att få licens för jaktvapen ska den som ansöker om licens för luftgevär ha avlagt prov som Naturvårdsverket beslutar om enligt 2 kap. 4 § samma förordning. Kunskapskraven finns i sin tur reglerat i Naturvårdsverkets föreskrifter om jägarexamen (NFS 2015:10).

Tillåtna vapen och vapentillbehör

6 kap. 1 §

I första paragrafen slås fast att luftgevär får användas vid jakt med de krav och begränsningar som följer i 2 – 7 §§ samma kapitel. Regeln har tydlig koppling till bemyndigandet i 10 a § jaktförordningen.

6 kap. 2 §

Bestämmelsen anger att luftgevär ska vara försett med riktmedel som visar vapnets träffpunkt. Alla sorters riktmedel som tillgodoser syftet är godkända. Detta, att möjliggöra rätt skottplacering, är en viktig del i att inte riskera viltet onödigt lidande.

6 kap. 3 §

Bestämmelsen anger vilka typer av laddnings- och avfyrningsmekanismer som luftgevär får ha för att få användas vid jakt. Bestämmelsernas utformning är inte avsedd att medföra någon saklig förändring jämfört med tidigare regler.

6 kap. 4 §

I bestämmelsen stadgas att ett halvautomatiskt luftgevär med magasin får laddas med högst sex kulor och att magasinstorleken har en begränsning om fem kulor.

6 kap. 5 §

I 5 § anges att minsta tillåtna kaliber för pipan till ett luftgevär ska vara 5,5 mm. Minsta piplängd anges inte för luftgevär på samma sätt som för övriga gevärstyper i 2–4 kap.

6 kap. 6 §

I bestämmelsen anges att luftgevär får förses med andra vapentillbehör än lasersikte, mörkersikte, termiskt sikte och lampa, om inget annat framgår av 14 § jaktförordningen.

6 kap. 7 §

Paragrafen upplyser om att det i 14 § jaktförordningen finns bestämmelser om tillåten användning av lampa vid jakt på vildkanin, rödräv, mårddhund, grävling, mink, mård, tvättbjörn eller vildsvin. Jaktförordningens 14 § medger således att lampa är tillåtet att använda vid jakt med ställande hund och vid jakt vid gryt eller lya på några arter som får jagas med luftgevär.

Tillåten ammunition och jakt

6 kap. 8–9 §§

I 8 § anges att projektilen ska var konstruerad för att expandera eller deformeras och i 9 § att E0 ska vara minst 150 J. Dessa regler är i sak oförändrade jämfört vad som stadgats i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt även om reglerna där formulerats något annorlunda. I samråd med jägarorganisationerna har även vissa krav på kulan förtydligats så att kulan ska vara konstruerad för att expandera eller deformeras. Deformeras har lagts till eftersom expansion avser en sådan kontrollerad deformation som sker vid användande av t ex viss hålspetsammunition eller halvmantlad ammunition, till skillnad från ammunition som används för enhandsvapen eller luftgevär, vars kula tekniskt sett kan deformeras på andra sätt än genom expansion.

6 kap. 10 §

I bestämmelsen anges vilka arter som är tillåtna för jakt med luftgevär. Arterna har ordnats i delvis annan ordning än i motsvarande paragraf i gällande föreskrifter. Först anges de däggdjursarter där namnet syftar på en specifik art (t ex hermelin). Därefter följer en uppräkningsgrupp av däggdjursgrupper med fler än en art, exempelvis möss, sorkar och mårdar. Frett, den tama varianten av iller, har strukits. Däggdjuren följs av enskilda fågelarter varefter artgrupper, med mer än en fågelart, avslutar uppräkningsgruppen. Ändringen av bestämmelsen innebär även att nya arter som storleksmässigt överensstämmer med de arter som tidigare varit tillåtna att jaga med den aktuella kalibern läggs till. Det gäller gräsand, bläsand, kricka, morkulla, storskrake och småskrake (skrakar).

Det centrala i bestämmelsen är att definiera vilka mindre djurarter eller artgrupper som får fällas med luftgevär. Gruppering av flera arter däggdjur och fåglar syftar till att förenkla och göra bestämmelsen mer tydlig och överskådlig.

Undantag

6 kap. 11 §

I bestämmelsen anges att trots kravet i 9 § får E0 vara lägre än 150 J vid skyddsjakt som sker med stöd av bilaga 4 till jaktförordningen på mullvad, råttor, sorkar (dock inte bisam), möss, tamduva, skata, kaja, björktrast, koltrast, stare, pilfink och gråsparv om projektilens utgångshastighet är minst 180 meter per sekund. Detta undantag liknar undantaget i 2 kap. 16 § rörande undantag för kraven på kulpatron klass 4 för skyddsjakt på vissa arter som sker med stöd av bilaga 4 i jaktförordningen.

Undantaget innebär att för vissa arter kan kravet på EO (anslagsenergi vid pipans mynning) för luftgevär i 9 § frångås. Undantaget gäller dock enbart vid skyddsjakt som sker med stöd av jaktförordningen bilaga 4. Grundkravet i 9 § är

att E0 ska vara minst 150 J men i detta undantag sänks kravet till att utgångshastigheten istället ska vara minst 180 meter per sekund. Naturvårdsverket kan konstatera att det inte är optimalt att kraven anges i olika enheter. Meter per sekund är endast ett mått på hastighet. Joule är ett mått på energi, t ex rörelseenergi. 1 joule är den mängd energi som behövs för att flytta någonting sträckan 1 meter med kraften 1 newton⁴. Det kan också beskrivas som rörelseenergin som ett föremål med en viss massa har när det rört sig en viss sträcka under en viss tid. Att omvandla 180 meter per sekund till joule skulle därför kräva att nya krav på kulvikt för projektiler för luftgevär tas fram. Detta bör övervägas vid en eventuell framtida översyn av kulpatroners klassindelning och indelningen av vilka arter som får jagas med vilken ammunition. Tills en sådan översyn genomförs bör det nu gällande kravet om 180 meter per sekund behållas.

Naturvårdsverket bedömer att det krävs vapenlicens för luftgevär som används med stöd av detta undantag. Effektbegränsade luftgevär (dvs luftgevär som inte kräver vapenlicens) definieras i 1 kap. 2 § vapenförordningen (1996:70) så som luftgevär där en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än 10 joule. Naturvårdsverket bedömer att denna begränsning inte går att uppfylla med vanligt förekommande ammunition som är konstruerad för att deformeras eller expandera, då kravet i 5 § på att pipans kaliber ska vara 5,5 fortfarande gäller trots undantaget i 11 §. Detta tillsammans med att projektilens utgångshastighet ska vara minst 180 meter per sekund gör att projektilens anslagsenergi fyra meter från pipans mynning kommer att överstiga 10 joule och således inte kan anses vara effektbegränsat enligt vapenförordningens definition.

Skälet för undantaget är att de arter som omfattas av undantaget ibland jagas i särskilt svåra miljöer, t ex i fruktodlingar och inomhus i livsmedelslager, kyrkor eller tågstationer. I dessa miljöer vill man ha en så klen ammunition som möjligt för att inte riskera att kulor går igenom viltet och orsakar skador i omgivande miljö. Undantaget är inte nytt och finns i 19 § första stycket Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Dock har de arter som undantaget gäller för utökats så att även koltrast och stare omfattas. Detta då även dessa arter förekommer i de miljöer som har beskrivits, kan jagas med stöd av bilaga 4 i jaktförordningen och är av samma storlek eller mindre jämfört andra arter som redan ingår i undantaget.

3.7 Eftersök

Eftersök regleras genom flera olika bestämmelser i jaktlagstiftningen. Det här kapitlet omhändertar eftersök av djur som varit inblandat i en sammanstötning med motordrivet eller spårbundet fordon eller skadats vid jakt. Naturvårdsverket har uppfattat att det råder osäkerhet om vilka jaktmedel som är tillåtna vid eftersök och har därför valt att införa ett sammanhållet kapitel för att tydliggöra detta. Bestämmelserna i föreskrifterna syftar till att möjliggöra att tillräcklig hänsyn kan visas skydd av människoliv och egendom i lägen som annars skulle

⁴ Nationalencyklopedien, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/joule> läst 27 mars 2019.

kunna äventyra detta. Därtill syftar bestämmelserna i föreskrifterna till att förebygga risker för onödigt lidande för viltet. Föreskrifterna reglerar vapen, vapentillbehör och ammunition för avlivning vid eftersök. De begränsar inte vilka medel som får användas vid eftersök med stöd av 26 a och 28 §§ jaktlagen (1987:259).

Föreskrifterna tydliggör vilka vapen, vapentillbehör och vilken ammunition som får användas vid eftersök. I proposition 2008/09:191 Eftersök av trafikskadat vilt konstaterar regeringen att lidandet för det skadade djuret är detsamma vid alla typer av eftersök. Samma regler ska därmed gälla oavsett om skadan har uppkommit vid jakt eller genom trafikolycka. Naturvårdsverkets utgångspunkt har mot bakgrund av detta varit att ensa bestämmelserna. Det finns även andra skäl att hålla ihop bestämmelserna. Eftersöksjägaren som anlitas av Polismyndigheten är ofta samma person som regelbundet utför eftersök i jaktsammanhang. Om olika bestämmelser gäller för de två olika fallen bidrar det till att skapa osäkerhet och försvåra för eftersöksjägaren.

Tillåtna vapen, vapentillbehör och ammunition

7 kap. 1 §

Grundregeln är att om det är möjligt ska samma skjutvapen, vapentillbehör och ammunition användas vid ordinarie jakt som vid eftersök. Vid eftersök är det dock tillåtet att göra avsteg från bestämmelser som är utformade för ordinarie jakt om det behövs för att förkorta viltets lidande eller för att människor och egendom inte ska utsättas för fara, enligt 2–7 §§. Avvägningar kring val av för platsen och situationen mest lämplig beväpning får göras av eftersöksjägaren innan eftersöket påbörjas.

Paragrafen upplyser vidare om att dessa föreskrifter inte begränsar användningen av andra medel och redskap utöver bestämmelser om vapen, vapentillbehör och ammunition. De begränsar inte heller de bestämmelser om tillåtna medel och redskap vid eftersök som finns i 26 a och 28 §§ jaktlagen (1987:259). I jaktlagens bestämmelser anges att åtgärder som annars inte är tillåtna, exempelvis att genskjuta vilt med motorfordon eller användning av belysning, får vidtas för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas.

7 kap. 2 §

Bestämmelsen medger att vapentillbehören mörkersikte, termiskt sikte samt lasersikte får användas vid eftersök på klövvilt. För övriga arter är användning av vapentillbehören endast tillåten om användning av dessa vapentillbehör medges vid ordinarie jakt. Bestämmelsen har utformats utifrån gällande bestämmelser om förbjudna medel och metoder enligt 10 a § jaktförordningen (1987:905).

7 kap. 3 §

Av bestämmelsen framgår att kulgeväp och kombinationsgevär får användas vid eftersök oavsett kulpatronens klasstillhörighet. Det innebär ett avsteg från bestämmelser om ordinarie jakt. Bestämmelsen får nyttjas i syfte att öka möjligheterna till att minska viltets lidande och för att människor och egendom inte ska utsättas för fara. Detta bedöms underlätta för eftersöksjägaren att välja

beväpning utifrån rådande förutsättningar. Inte minst i bebyggda områden kan ett klenare vapen vara att föredra både för att minska ljudknall och risken för rikoschetter. Vidare kan viltets lidande förkortas när fler skottillfällen ges i svåra lägen.

Kravet på expanderande kula, vid eftersök som genomförs i sammanhållen bebyggelse, har främst sin bakgrund i säkerhet. En expanderande kula ger mindre risk för rikoschetter. Rikoschetter är särskilt viktigt att undvika i bebyggda områden och inte sällan är det i sådan miljö eftersök till följd av viltolyckor genomförs. Sverige har sedan flera decennier, en trend av stadigt ökande antal viltolyckor. I tätorter går ökningen snabbare än för landet som helhet. Mot bakgrund av detta vill Naturvårdsverket bidra till att möta denna ökade säkerhetsutmaning, som växande antal trafikeftersök i tätorter utgör, genom att möjliggöra användning av klenare skjutvapen och kulor som är konstruerade för att expandera.

Användning av en expanderande kula är även motiverat för att inte riskera onödigt lidande för viltet. En sådan kula ger större skottverkan i viltet, vilket är särskilt viktigt om en lägre ammunitionsklass används än vad som är tillåtet vid ordinarie jakt.

Avsteg som görs från vad som är tillåtet vid ordinarie jakt måste kunna motiveras utifrån de skäl som anges i bestämmelsen.

7 kap. 4 §

Av bestämmelsen framgår att vid eftersök får hagelgevär och kombinationsgevär användas med slugs eller hagel som är grövre än vad som annars är tillåtet, upp till och med 8 mm. Det ger stor flexibilitet i val av hagelpatron utifrån rådande förutsättningar. Grövre hagelstorlekar än så bedömer dock Naturvårdsverket kan orsaka onödigt lidande för viltet, eftersom det ger hagelsvärmar med en otillfredsställande täckning redan på måttliga skothåll, sett utifrån svenska förhållanden. På avstånd där hagelpatroner med dessa grövre och färre hagel är verkningsfulla blir avståndet så kort att Naturvårdsverket bedömer att användning av kulpatron, slugpatron eller hagelpatron med finare hagel ger minst lika hög användbarhet och effekt. Det finns även stora säkerhetsrisker kopplade till spridning av få grova hagel.

Möjligheten att använda slugs i samband med eftersök är inte ny utan fanns i förutvarande 21 b § NFS 2002:18. Bestämmelsen har breddats till att gälla alla typer av eftersök, omfatta samtliga arter samt medger användning av dubbelpipiga hagelgevär.

Avsteg som görs från vad som är tillåtet vid ordinarie jakt måste kunna motiveras utifrån de skäl som anges i bestämmelsen.

7 kap. 5 §

Bestämmelsen informerar om att 17 § jaktförordningen (1987:905) medger att hund får användas för spårning och apportering vid all jakt.

7 kap. 6 §

Bestämmelsen medger användning av lämplig hund för att stoppa, eller avliva skadat vilt, som en sista utväg att förkorta djurets lidande. Med lämplig hund menas en hund som kan ta sig an uppgiften den är satt att utföra, med goda förutsättningar att lyckas utan att själv fara illa. Grundförutsättningen för användning av en hund för att stoppa eller avliva vilt, är att den är av ett ursprung, en typ och framför allt har ett arbetssätt som gör att den lämpar sig för uppgiften. Uppgiften kan bestå i ståndarbete, eller avlivning av vilt. Genom senare seklers utveckling och förfining av såväl hundmaterial som eftersöksmetoder känner eftersöksjägare väl till de högt ställda krav som finns på eftersökshundar. En hund som är av rätt sorts hundmaterial och noga utbildad ökar eftersökens effektivitet och är samtidigt grunden för hundens djurvälstånd. Genom att använda lämplig hund uppnås både minskat lidande för viltet och att hundar som används vid eftersök skyddas mot onödigt lidande så som skada eller överansträngning. Användning av olämplig hund eller vårdslös användning av hund, kan medföra brott mot jaktlagen och djurskyddslagen.

Bestämmelsen anger vidare att hund får användas för att stoppa eller avliva djuret om det behövs för att förkorta viltets lidande eller för att människor och egendom inte ska utsättas för fara. Detta är situationer när viltet inte exponerar sig så att skjutvapen kan användas, åtminstone inte med upprätthållande av säkerhet och tillräckligt skydd mot onödigt lidande för viltet. Bestämmelsens syfte är att åstadkomma en snabbare och säkrare positiv utgång av eftersök än vad som vore fallet om hund inte skulle användas. I dessa lägen kan en lämplig hund vara vad som krävs för att leva upp till 26 a § eller 28 § jaktlagen.

7 kap. 7 §

När viltet är under jägarens kontroll och inte kan ta sig från platsen kan det, av säkerhetsskäl eller för att inte riskera onödigt lidande för viltet, vara lämpligare att avliva viltet med andra jaktmedel än med skjutvapen eller ammunition enligt 3–4 §§. Bestämmelsens syfte är att åstadkomma en snabbare avlivning av viltet, än vad som är möjligt med nämnda vapen, samtidigt som risker för människor, jakthundar eller annan egendom undviks.

Kännedomen om andra avlivningsmetoder är brett förankrad inom det svenska jägarkollektivet, bland annat genom att metoderna belyses i jägarexamensutbildningen. Bland eftersöksjägare är kunskaperna om dessa metoder naturligtvis ännu högre.

3.8 Kemisk immobilisering

Under arbetet med dessa föreskrifter har Naturvårdsverket övervägt om reglerna om kemisk immobilisering bör ingå i kapitlet om undantag, utgöra ett eget kapitel i dessa föreskrifter eller föras till en egen uppsättning föreskrifter.

Vid remiss av dessa föreskrifter har Statens jordbruksverk inkommit med detaljerade förslag på utformningen av regelverket för kemisk immobilisering. Naturvårdsverket har även under arbetets gång samrått med Statens jordbruksverk om dessa frågor. Utformningen av reglerna om kemisk

immobilisering följer de förslag och synpunkter som Statens jordbruksverk har lämnat i frågan.

8 kap. 1 §

Paragrafen innehåller upplysningar om att Statens jordbruksverk har föreskrifter som reglerar förskrivning och användning av läkemedel samt att endast läkemedel som förskrivits eller tillhandahållits i enlighet med Statens jordbruksverks föreskrifter får användas vid kemisk immobilisering av vilt.

Krav på jägaren

8 kap. 2 §

Denna bestämmelse utgjorde förutvarande 21 § andra stycket i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt. Bestämmelsen är en upplysning om att den som jagar i syfte att kemiskt immobilisera vilt måste ha genomgått viss utbildning. Bestämmelsens utformning har förändrats några gånger över åren. Inom ramen för denna översyn har bestämmelsen bl.a. förtydligats genom angivande att det ska röra sig om kemisk immobilisering.

Tillåtna vapen

8 kap. 3 §

Första stycket anger att luftgevär får användas vid jakt med injektionspilar. Huvudsakligen används kolsyredrivna vapen, vilka omfattas av definitionen av luftgevär i 1 kap. 5 §. Det skulle kunna finnas önskemål om att även få använda andra vapen vid kemisk immobilisering, t ex vapen som förutsätter att injektionspilen drivs med en krutladdning. Naturvårdsverket bedömer att det finns en viss risk att krutdrivna injektionspilar kan orsaka viltet onödigt lidande. Om det finns specialbehov att använda sådana vapen kan dispens sökas från dessa föreskrifter.

Andra stycket anger att även blåsrör och spruta får användas vid kemisk immobilisering av vilt, dock endast vid jakt som sker i tillståndsgiven djurpark eller vid kemisk immobilisering av vilt som fångats i fångstredskap. Skälet för denna begränsning är att blåsrör och spruta förutsätter mycket kort avstånd till det vilt som ska immobiliseras för att inte riskera att injektionspilen missar. Detta torde endast kunna uppnås i starkt begränsade utrymmen. Med spruta menas även så kallad stångspruta.

Tillåten ammunition samt krav på märkning

8 kap. 4 – 5 §§

Fjärde paragrafen stadgar att injektionspil får användas vid jakt som sker i syfte att immobilisera vilt. Injektionspil är definierat i 1 kap. 5 §.

Femte paragrafen anger krav på märkning av injektionspilar. Regeln motsvarar 21 § tredje stycket, tredje punkten i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt men har utvecklats och förtydligats. Krav på märkning med symbol för gift har lagts till för att varningen även ska nå den som inte kan läsa svenska.

Tillåten jakt**8 kap. 6 §**

Första stycket i paragrafen anger i vilka sammanhang jakt i syfte att kemiskt immobilisera vilt får ske. Bestämmelsen motsvarar 21 § första stycket i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

Av 41 a § jaktförordningen framgår att vilt får hållas i vilthägn *eller liknande anläggning* efter tillstånd av länsstyrelsen. I 7 kap. 6 § punkt 7 dessa föreskrifter anges att kemisk immobilisering endast får ske i tillståndsgivet vilthägn. Andra liknande anläggningar har inte tagits med i denna punkt. Skälet för detta är att sådana liknande anläggningar sannolikt kan variera avsevärt i utförande och att det därför är osäkert att i föreskrifter medge generella regler för immobilisering av vilt i alla sådana anläggningar. Om kemisk immobilisering skulle behöva ske i sådana liknande anläggningar kan dispens från dessa föreskrifter sökas.

Andra stycket utesluter möjligheten för Polismyndighetens att immobilisera vilt vid eftersök som följer av sammanstötning mellan vilt och fordon. Kemisk immobilisering av vilt som sker på uppdrag av Polismyndigheten får inte ske vid sådana eftersök.

Tredje stycket anger begränsningar rörande den som har tillstånd att hålla vilt i hägn att immobilisera vilt. Kemisk immobilisering i vilthägn får endast ske om det krävs av veterinärmedicinska skäl. Detta förtydligande anses motiverat då det kommit till Naturvårdsverkets kännedom att förutvarande regelverk av vissa bedömts medge att specifika individer av vilt som hålls i hägn jagas upprepade gånger med bedövningspil utan att det funnits veterinärmedicinska skäl eller att det krävts för någon annan nödvändig hantering av viltet. Sådan jakt är enligt Naturvårdsverket mening inte förenlig med vare sig 27 § jaktlagens regler om att jakten inte får utsätta viltet för onödigt lidande eller god jaktetik i övrigt.

Krav vid jakten**8 kap. 7 §**

Bestämmelsen anger att en veterinär eller en expert som har kunskap om immobilisering av vilt ska finnas tillgänglig och utan dröjsmål vid behov kunna ta sig till platsen för jakten. Bestämmelsen motsvarar 21 § tredje stycket, första punkten i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt men har utvecklats och förtydligats med avseende på vad som är en expert. I bestämmelsen har därför lagts till en mening; Med expert avses samma som i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur (SJVFS 2017:40).

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur (SJVFS 2017:40) avses med expert sådan person med särskild kompetens som avses i 20 § första stycket 2 djurskyddslagen (1988:534) och som är anställd vid eller knuten till verksamhet som avses i 19 a § nämnda lag.

8 kap. 8 §

Bestämmelsen anger att en hund lämpad för uppspårning av immobiliserat vilt ska medföras under jakten, dock inte vid jakt som sker i tillståndsgiven djurpark.

Med lämplig hund avses en hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt. Regeln motsvarar 21 § tredje stycket, fjärde punkten i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt men har utvecklats och förtydligats med avseende på att det inte behövs någon eftersökshund vid immobilisering av vilt i djurparker.

8 kap. 9 §

Paragrafen anger att rimliga åtgärder ska vidtas för att leta upp och tillvarata avlossade injektionspilar. Bedömningen av vad som är rimliga åtgärder ska göras med hänsyn tagen till samtliga omständigheter rörande den aktuella jakten.

Den största frågan kring den praktiska tillämpningen av bestämmelserna om kemisk immobilisering är reglerna om kravet på åtgärder som ska vidtas för att leta efter och ta tillvara avlossade injektionspilar som inte träffat det vilt man jagat. I tidigare regelverk anges i 21 § att "Alla erforderliga åtgärder skall vidtas för uppletande och tillvaratagande av skjutna injektionspilar; inga injektionspilar skall således lämnas kvar i naturen."

Grimsö forskningsstation har tidigare påpekat att lydelsen komplicerar möjligheten att genomföra denna typ av jakt inom ramen för viltforskningsprojekt. Man sökte under 2011 dispens från bestämmelsen, mot bakgrund av följande: Vid märkning av varg, björn och lodjur från helikopter vill man inte orsaka rovdjuren onödigt lidande (rovdjuren blir stressade av förföljande helikopter) och man måste därför snabbt fullfölja förföljandet när det inletts. Eventuella bompilar som avlossats under förföljandet är väldigt svåra att återfinna. Dispensansökan avsåg undantag från det absoluta kravet i föreskrifterna. Man underströk i ansökan att preparat som används vid märkning av rovdjur inte är högttoxiska.

För att underlätta berörd typ av forskningsjakt har den aktuella delen av bestämmelsen ändrats så att den sista meningen har strukits, och i stället ersatts av en ny mening som sätter påbudet "rimliga åtgärder" i relation till samtliga omständigheter rörande den aktuella jakten. Som exempel: Pilar som avlossats i samband med märkning av varg från helikopter, men som bommat, ska eftersökas. Rimliga åtgärder och hjälpmedel ska användas för att återfinna pilen.

8 kap. 10 §

I bestämmelsen ställs krav på att djur som förolyckas under jakten ska obduceras av veterinär, varvid histologiskt material i formalin och en beskrivning av händelseförloppet samt utförlig obduktionsrapport snarast ska skickas till Statens veterinärmedicinska anstalt. Detta motsvarar 21 § tredje stycket, femte punkten i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

3.8 Övriga bestämmelser

Undantag från förbudet att använda bly i ammunition vid sportskytte

9 kap 1 §

I förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter finns regler som inskränker

användandet av ammunition som innehåller bly. Där stadgas bl.a. att patroner som är laddade med blyhagel inte får användas vid skytte som inte är jakt (14 b §) men att undantag från det förbudet får meddelas av Naturvårdsverket genom föreskrifter för skytte i sportskyttegrenarna trap, dubbeltrap och skeet, om Internationella sportskyttefederationens regler inte ger utrymme för användning av blyfri ammunition i dessa grenar.

Sådant undantag har av Naturvårdsverket föreskrivits för tävlingslicensierade skyttar som ska representera Sverige vid tävling i ovan angivna internationella skyttegrenar, och har omfattat även övning i dessa skyttegrenar.

Undantagets formulering har inte medgivit internationella skyttars medverkan vid eller övning inför tävling i dessa skyttegrenar i Sverige. Naturvårdsverket har genom omformuleringen möjliggjort sådan medverkan. För att tydliggöra skillnaden gentemot tidigare regler har ”Undantaget gäller oavsett skyttens nationalitet.” lagts till i bestämmelsen.

Undantag från dessa föreskrifter

9 kap. 2 §

Enligt bestämmelsen kan otillåtna jaktmedel ändå användas vid jakt om det gäller vapen för vilket tillstånd att inneha vapen för jaktändamål har meddelats enligt äldre föreskrifter samt att vapnen uppfyller de krav som gällde när tillståndet meddelades. Av bestämmelsen följer dock även att övriga krav på tillåten ammunition och tillåten jakt enligt dessa föreskrifter ska vara uppfyllda för att sådana vapen ska få användas vid jakt.

9 kap. 3 §

Denna paragraf innebär att Naturvårdsverket i enskilda fall kan meddela undantag från dessa föreskrifter. Möjligheten att meddela undantag följer av 15 § jaktförordningen som anger att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av denna förordning. Paragrafen är en upplysning om vad som redan gäller enligt nyss nämnda paragraf i jaktförordningen och motsvarar 43 § i Naturvårdsverkets föreskrifter om jakt och statens vilt.

Bestämmelser om ansvar

Texten upplyser om att brott mot dessa bestämmelser kan leda till rättsliga påföljder.

4. Upphävande av bestämmelser med tillhörande allmänt råd i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt

Med anledning av de nya föreskrifterna bör 2–22 §§ i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt upphävas. Utöver detta upphävs samtliga allmänna råd då allmänna råd har oklar rättslig status. Nu gällande allmänna råd har delvis arbetats in i dessa föreskrifter, delvis föreslås de inarbetats i eventuell vägledning om hur regelverket bör tillämpas.

5. Bemyndigande

Av 10 a § jaktförordningen följer att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om bl.a. vilka krav som ska ställas för att vapen och andra jaktmedel ska få användas vid jakt. I 15 § första stycket bemyndigas Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om användning av andra jaktmedel än vad som följer av jaktförordningen. Av 18 § jaktförordningen följer att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

I 14 d § förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter stadgas att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från förbudet i förordningens 14 b § första punkten.

6. De som berörs av regleringen

Föreskrifterna berör alla jägare. Föreskrifterna berör även polisen som utfärdar vapenlicenser och kontrollerar regelefterlevnad mm. Länsstyrelserna berörs i viss omfattning då de får utökade möjligheter att fatta beslut om vissa undantag.

Även enskilda firmor och aktiebolag som tillverkar och säljer vapen och ammunition, företag som arrangerar jakt och jaktturismföretag samt hägnägare, djurparker och forskare som fångar djur med bedövningsgevär berörs.

I det flesta fall är det inte möjligt att närmare ange antalet aktörer som berörs, men antalet är sannolikt betydande. Olika aktörer berörs även i olika utsträckning – vissa aktörer berörs endast indirekt av vissa delar av föreskrifterna medan andra aktörer påverkas i högre grad.

7. Kostnader och andra konsekvenser med anledning av ändringen

Principiellt största skillnaden mellan de i föreskrifterna reglerade frågorna och dessa bestämmelsers tidigare utformning utgörs av att Naturvårdsverket anser att möjligheten att kunna använda kulgevär av halvautomatisk typ vid jakt framgent inte ska bedömas utifrån sådant vapens utseende eller ursprung utan baserat på dess funktionalitet och förmåga att leva upp till 27 § jaktlagen.

Förslaget om sänkt kulvikt för att kunna använda kaliber 6,5 x 55 vid jakt som kräver klass 1 ammunition berör ca 127 000 jägare som äger vapen av denna kaliber. Om föreskriftsändringen inte genomförs skulle dessa jägare vid ett totalt blyförbud behöva införskaffa ytterligare ett vapen för att få jaga större vilt så som älg, hjort och vildsvin. En sådan åtgärd innebär en stor kostnad för den enskilde jägaren och skulle sannolikt även belasta miljön. Vidare skulle det resultera i en ökad mängd licensärenden att hantera för Polismyndigheten.

Denna föreskrift tillåter vid jakt med enhandsvapen två kalibrar av kulpatroner, 5,6 x 26 R (.22 Winchester Magnum Rimfire) och 5,6 x 15 R (.22 Long Rifle). Det innebär ett tydliggörande som efterfrågats av Polismyndigheten.

Då föreskrifterna om jaktmedel innehåller tekniska krav på vapen och ammunition behöver de anmälas till EU-kommissionen, så kallad notifiering⁵.

7.1 Allmänt om förslagets konsekvenser

Föreslagna föreskrifter har bland annat syftat till att renodla Naturvårdsverkets roll i frågor om jaktvapen, vapentillbehör och ammunition. Naturvårdsverket bör fokusera på jaktvapnens lämplighet för jakt och inte på andra aspekter så som utseende, ursprung och liknande. Sådana skrivningar har därför tagits bort i förslaget jämfört med tidigare gällande föreskrifter. Det besparar alltså Naturvårdsverket resurser i form av att besvara frågor från Polismyndigheten, allmänheten och domstolar rörande sådana aspekter av vapen, vilket i sin tur frigör arbetstid att ägna åt andra frågor.

Det finns svårigheter i att uppskatta antalet personer som använder jaktvapen i Sverige. De senaste åren har ca 280 000 jägare löst statligt jaktkort. Det saknas dock uppgifter om i vilken omfattning varje jaktkortslösare jagar och hur mycket ammunition som säljs varje år.

Förslaget tar vidare bort vissa begränsningar i användandet av blyfri ammunition. De förändrade reglerna, såsom det omfattande arbete som har lagts ner på att definiera olika begrepp mm, bidra till att skapa större tydlighet i vissa vapenrelaterade frågor. Detta bedöms vara positivt för den enskilde jägaren då det blir enklare att göra rätt med ett tydligare regelverk. Beträffande vapen borde konsekvenserna av förenklingen av bedömningen av vilka krav som ställs på ett vapen som får användas vid jakt i övrigt i första hand beröra Polismyndigheten och Naturvårdsverket.

Regelverket är idag språkligt och strukturellt i viss mån omodernt och en konsekvens bör bli att läsbarhet och tydlighet ökar för målgrupperna för föreskrifterna. Det blir enklare för enskilda användare att ta reda på vad som gäller för användandet av olika jaktvapen, vapentillbehör och ammunition. Det blir också enklare för berörda myndigheter att vägleda om tillämpningen av regelverket.

Föreskrifterna innebär också att det blir tillåtet att använda hagelgevär vid viss typ av skyddsjakt på varg och järv samt att det blir tillåtet att använda kulpatron klass 3 och enhandsvapen vid viss typ av skyddsjakt på järv. Tidigare har undantag endast kunnat beslutas av Naturvårdsverket i enskilda fall. Förslaget innebär en förenkling samt minskad administration för både länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Dessutom minskar behovet av att Naturvårdsverket behöver ha beredskap för att snabbt kunna fatta beslut som rör dispenser i samband med skyddsjakt. Länsstyrelsernas beroende av Naturvårdsverkets dispensbeslut försvinner med de föreslagna undantagen.

Vid skyddsjakt på hjort som tillåts ske på natten, föreslås att jägare får använda nattsikten utan dispens från Naturvårdsverket. Ändringen underlättar för den

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

enskilda jägaren att lyckas med skyddsjakten, samtidigt som den minskar länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets administration med dispensansökningar.

Sammantaget bör det som anförts om förslagets konsekvenser ovan för den enskilde jägaren bidra till ökad tydlighet och att det därmed blir lättare att göra rätt. För berörda myndigheter bör konsekvenserna bli färre dispensansökningar, smidigare ärendehantering och bättre möjligheter att genomföra påkallad jakt snabbt.

7.2 Särskilt om förslagets konsekvenser för företag

7.2.1 Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Naturvårdsverket har inte kunnat inhämta detaljerade uppgifter angående hur många företag som påverkas, eller hur stora dessa företag är. De företag som främst berörs av förslaget är de som tillverkar eller säljer jaktvapen och ammunition. Eftersom föreslagna föreskriftsändringar inte innebär strängare krav medför förslaget inte några ökade kostnader för dessa jämfört idag, se avsnitt 7.1 ovan. Det kan även handla om en omställning i kunskap för dessa aktörer eftersom efterfrågan på blyfri ammunition kan tänkas att successivt öka. Bestämmelserna i föreskrifterna bidrar till att förbereda handlare och tillverkare inför ett eventuellt kommande blyförbud i EU. Föreslagna föreskrifter påverkar inte administrativa kostnader eller andra kostnader för företag då inga sådana nya bestämmelser införs jämfört idag.

De språkliga och strukturella förändringarna av föreskrifterna bidrar till bättre överblick av regelverket, något som borde innebära en förenkling för företag som tillverkar eller säljer jaktvapen och ammunition. Det blir tydligare vilka regler som gäller för jaktvapen och ammunition vilket bidrar till ökad rättssäkerhet för berörda företag.

Naturvårdsverket bedömer sammantaget att den påverkan på företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet som de föreslagna föreskrifterna innebär är liten.

7.2.2 Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Naturvårdsverket kan inte se att föreskrifterna skulle ha någon effekt på konkurrensförhållandena för berörda företag.

7.2.3 Påverkan på företagen i andra avseenden

Förslaget bedöms inte leda till någon ytterligare påverkan på berörda företag än den som redan har redovisats.

7.2.4 Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Enligt EU-kommissionen definieras små företag som företag med färre än 50 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som inte överstiger tio miljoner euro.⁶ Naturvårdsverket utgår från att näst intill samtliga berörda företag är att betrakta som små.

⁶ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36–41)

Som framgår ovan medför föreskrifterna inga ökade krav utan snarare förenklingar och förtydliganden. Det innebär att företagen lättare kan efterleva föreskrifterna om jaktmedel. Den ökade tydligheten kan ha vissa positiva effekter för berörda företag.

Eftersom föreskrifterna blir tydligare och enklare, anser Naturvårdsverket att det inte finns anledning att ta särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

8. Ikraftträdande och informationsinsatser

Föreskrifterna avses träda i kraft xx månad 2023. Upphävande av motsvarande bestämmelser i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt sker samtidigt.

Information kommer att publiceras på Naturvårdsverkets hemsida och andra informationskanaler kommer att användas eftersom detta är föreskrifter som berör många enskilda.